

EINA SYKĮ SAVAITĖJE

Kaina metams 15 lt., pusmečiui 8 lt., 1 mėn. 1 lt. 50
Kareiviams per pusę pigiau. Užsteny metams 25 lt.
Atskiras numeris 50 centų visiems.

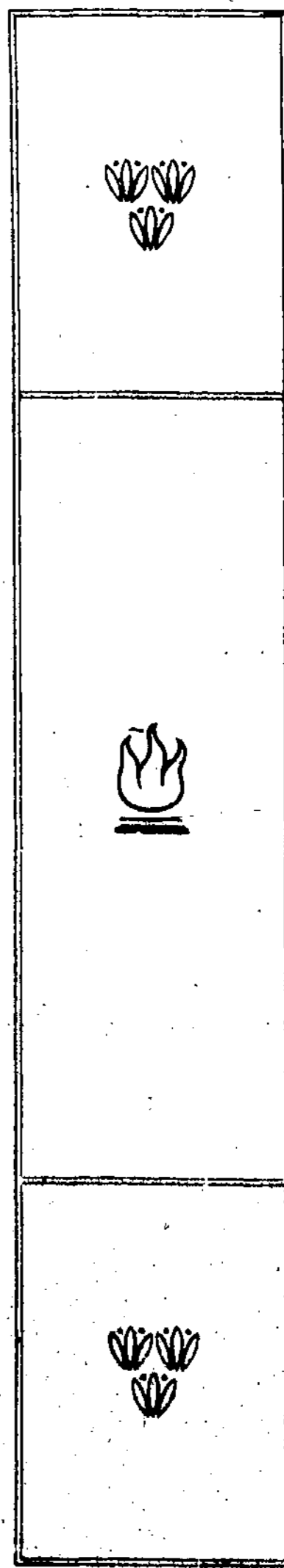
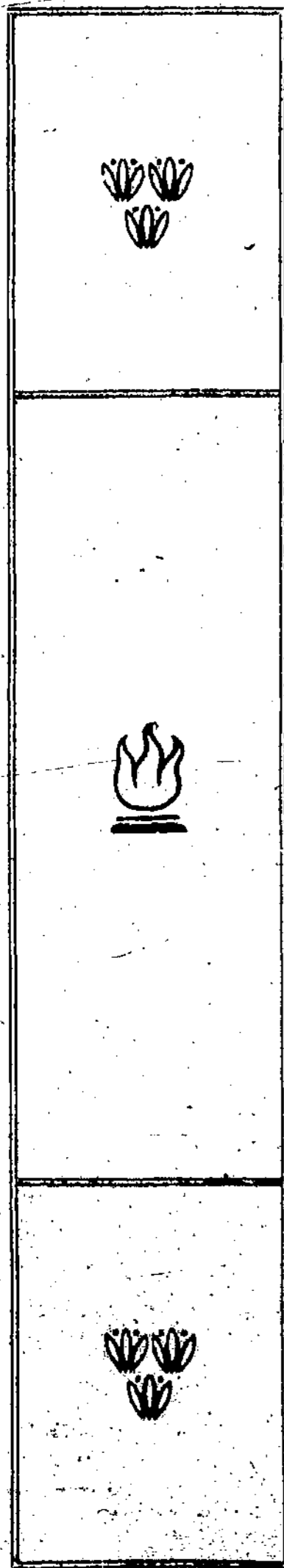

Skelbimai: petito eilutė 40 c., prieš tekstą dvigubai.
Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės Aikštė.

15 (411) nr.

Kaunas, 1927 m. balandžio 13 – 19 d.

IX metai.

Aleluja!

BYOHPĖ

LITVA VALSTYBĖS
RESPUBLIKOS

Sveiki, sulaukę linksmųjų Velykų!

Velykinės kario mintys.

Švenčiame linksmas Velykų šventes. Mūsų tautiečiai, mūsų tėvai, seserys, broliai, mylimosios ir giminės muša ir ragauna margučių. Bet ir mes, kariai, nė kiek ne blogiau švenčiame tą šventę savo kareivinėse: turime ir margučių ir pagerintą valgį, ir kareivinės papuoštos, ir velykinius pusryčius kartu valgome su savo viršininkais. Žodžiu, tą linksmą šventę praleidžiame jaukioje kareivinių draugėje, drauge su savo tarnybos draugais ir dargi gal būt linksmiau smagiau, kaip bet kuriame mūsų gimtame kaime.

Vienas kitą sveikiname, tardami velykinį „Aleliuja!“, linkime vienas kitam laimės, gerovės, šviesesnės ateities.

Gražus tai yra reiškinys — tarpusavinė artimo meilė.

Per tokią šventę reiškiant vienas kitam tokius nuoširdžius linkėjimus, trokštant geresnės ateities — laimės, visuomet norom nenorom prisimena dabartis ir netolimoji praeitis.

Ir iš tikrųjų. Šiandien mes, lietuviai, visi kaip vienas džiaugiamės laisvąja nepriklausomąja savo Tėvyne — Lietuva. Mes, lietuviai, daugiau jau nesame vergų vietoje, bet kokis perėjūnas neprašytas atėivis nūnai negali tyčiotis iš to viso, kas yra mums šventa, brangu.

O juk dar ne taip jau senai buvo laikas, kad dar dabartinė mūsų tautos karta, taigi mes, dar tebevilko me sunkų jungą tos nelabosios verguvės, kuri truko net keletą šimtmečių! Tuomet mūsų tautiečiai vienas kitam linkėjo geresnės ateities, kovoje dėl jos ir visi uoliai ruošėsi laisvam Lietuvos gyvenimui. Ką anais laikais linkėjome vienas kitam, troškome likti visai laisva tauta, dabar tai esame pasiekę.

Šiandien gyvendami savoje nepriklausomoje, niekam nebevergaujančioje Lietuvoje, naudojames visais tautos laisvės vaisiais, turime savą lietuvišką valdžią, savus įstatymus, niekas mūsų kaimų pilnųjų aruodų netuštiną; šiandien mūsų namiškiai jau daugiau nebebijo, kad koki rusai ar germanai, žiūrėk, paskutinė karvutė ar avelė išves, ar paskutinį lašinių paltį išsilvilks. Nežinome daugiau neatlyginamųjų rekvizicijų. O koki ten valdovai nebegauo mūsų vyrų ir nesiūtinėje jų, kaip kokius didžiausius piktadarius žmogždžius, į Bielaviežiaus girias ar kitur kur sunkiausių ir šlykščius darbus dirbti be jokio užmokesnio. Turime savą tautišką kariuomenę, kuri daugiau jau jokių verguvę nebeleis įvesti ir amžiams laiduos laisvą Lietuvos gyvenimą. Lietuvos jaunimas šiandien su džiaugsmu eina atlikti karišką prievolę į lietuvišką kariuomenę; mums nūnai tenka tuos greit prabėgančius vėnerius metelius kariuomenėje atitarnauti dažniausiai netolimomoje įguloje, savam arba gretimam apskrityje!

O juk ta laisvė reikėjo su ginkluota jėga iškovoti, gyvybes aukojant ir kraują liejant. Tas ir įvyko 1918 — 1920 metais.

Kaip žinome, tais metais mūsų tauta padarė stebuklą, tvirtai pasitikėdama vien tikta savomis jėgomis, o ypač savų sūnų naršumu ir atkaklumu. Per keletą mėnesių lietuvių kariuomenė išvijo iš savo krašto visus įsibrovusius „prityrusius“ valdovus svetimšalius, ir ne bet kokius: nutukusius mūsų krašte vokiečius, kurie

kaip norėjo taip jodinėjo mumis per tris su viršum metus, į duoningus mūsų kaimus įsibrovusias išalkusiųjų rusų bandas ir sulaukė įtužusius Varšuvos legionus, deja, kol kas dar tikta šia pus mūsų sostinės Vilniaus... Taip jau nepalankios aplinkybės susidėjo, kad mūsų pakilusios dvasios narsioji kariuomenė kitų galingųjų valstybių buvo negarbingai sustabdyta jau visai netoli Vilniaus!

Bet šiandien dar toli gražu ne visas Lietuvos kraštas yra laisvas. Geras trečdalis mūsų tautiečių gyvenamojo krašto vis dar ligi šiol sunkiai dejuoja ir negirdėtas baisenybes pergyvena po prityrusio engėjo lenko letena. Mūsų Tėvyne negali nūnai visiškai gerai gyvuoti visais atžvilgiais dėl to, kad šiandien dar tebėra nuo Lietuvos kūno atplėšta mūsų sostinė Vilnius, visas Vilnijos kraštas ir geroka dalis Suvalkijos! Visai kas kita šiandien būtų, jei Lietuvos kraštas nebūtų taip suskaldytas: žymiai geriau galėtumėm gyventi, nūnai begyvendami keturių su viršum milijonų gyventojų sudarytoje valstybėje.

Mūsų tauta, kartą jau nutraukusi savo jungo pančius, daugiau jau nebenori rizikuoti netekti taip sunkiai iškovotosios laisvės. Jau vien tikta rusų caro bei komisarų laikų ir „špekzucherių“ vokiečių žandarų laikų prisiminimai atbaido tokią mintį. Laisvės ragavęs Lietuvis jau daugiau nesutiks bet kam vergauti.

Ramiai sėdami prie velykinio stalo, negalime pamiršti, kad šiandien amžinieji mūsų priešai, pasinaudodami mūsų taikingumu ir ramiu pokarinio atstatymo darbu, nuolat tykoja. Jiems rūpi dabar sutriuškinti jaunoji Lietuva, nes vėliau kiek — jau bus per vėlu: Lietuva, atsiėmusi visą, kas yra jos, o pirmoje eilėje savo sostinę Vilnių, be abejo, galutinai sutvirtės visais atžvilgiais ir daugiau jau jokių priešų nei jų pastangų nebijos!

Nuo pat 1919 metų mes visada laiku susigriebdavome didelių pavojų akivaizdoje. Į mūsų Lietuvą nuolatos skersuoja rusai ir lenkai. Tiedu mūsų priešai, matyti, nuolat tarp savęs rungiasi, drauge kėsindamiesi ant mūsų. Ir vieni ir kiti atvirai su savo kariuomene pulti neįsidrąsina — jie mato, kad lietuvių kariuomenė visada budi, yra bet kada pasirengusi atremti svetimą plėšrią jėgą. Todėl jau iš seno neišsizada slapto kariavimo priemonių. Kas tai yra? Ogi slaptos spaustuvės, proklamacijos, šnipų agentų grabylystė, nesąmoningų mūsų tautiečių mulkinimas pažadais, įvairiais prasimanymais, mūsų vyriausybės šmeižimu, apdujėlių papirkimas ir t. t. Stengiasi palaužti mūsų tautiškos dvasios vienybę ir tvirtą meilę laisvajai Tėvynei. Mūsų priešai stengiasi žūt būt tą dvasios vienybę suardyti, ramybę sudrumsti, vieną prieš kitą sukirsinti ir t. t. Štai kokiu keliu norima Lietuva užkariuoti.

Tuo keliu eidami, jie ne labai apsiriko! Praeitų metų mūsų krašto liūdnos atminties „valdovai“ jau buvo pasiryžę jiems padėti. Maskva ir Varšuva iš džiaugsmo trynė delnus ir šoko kas „kazoka“ kas „mazūra“. Be reikalo džiaugtasi! Kilnūs Lietuvos sūnūs žinojo kaip pasielgti didžiausio Tėvynei gresiamo pavojaus valandoje. Todėl ir dabar pasielgė kaip reikiant.

Mūsų priešų visa nelaimė ta, kad Lietuviai visada, kaip jau minėjau, pačiu laiku susigriebia ir išvengia to pavojaus. Mat, jeigu vienas antras išgama ir sekasi papirkli ir suvedžioti, tai tas dar ničnieko nereiškia (tokių menkų išimčių visur aisiranda) — svarbu tai, kad ūkiškas Lietuvos kraštas turi gausybę ištikimų ir tikrai Tėvynę mylinčių sūnų, kurie yra suburti mūsų geležinėje kariuomenėje, šaulių sąjungoje, savanorių sąjungoje ir k. **Ši kilni Lietuvos vyrilja niekuomet jau nebeleis Lietuvai žūti!**

Be to, pavojaus valandai išmušus, iš visų mūsų kaimų išeis priešo pasitikti miškus partizanai, ir visos mūsų mokyklos ūmai liks jei ne visai tuščios, tai bent apytuščios — mūsų jaunuoliai nepabijos šautuvą pasiimti kilniam šventam reikalui. *Nėra abejonės, kad ūmu laiku mūsų kraštas pavirstų į galingą karišką stovyklą*, kurioje krašto apsaugos darbas ims virte virti. — Nė vienas tikras lietuvis nevens tos šventos savo patriotiškos prievolės!

Verčiau tenedrišta mūsų priešai daryti tokius bandymus, jei nenori skaudžią pamoką savo kailiu patirti! Lietuviai bet kada yra pasiryžę apsiginti — **žemės ūkio krašto sūnūs moka branginti klekvėną savo žemės pėdą!** Tą savo turtą ir savo laisvę jie mokės apginti!

Štai kokios yra kiekvieno lietuvių velykinės mintys. Taip turėtų mintyti nūnai ir kiekvienas Lietuvos karys.

Ką mes šiandien galime vienas kitam linkėti?

Šiandien vienas kitam turime nuoširdžiai ir karsčiai linkėti tikrai viena: sėkmingai išmokti kariauti, dar labiau sustiprėti dvasia ir kūnu, įskiepyti dar stipresnę Tėvynės meilę ir drausmę, garbingai stovėti tautiškos Lietuvos sargyboje, o 1928 metais Velykas švęsti mūsų išvaduotosios sostinės ir Vilnijos įgulose!

Ir kuo širdingesni bus tie mūsų tarpusavio linkėjimai ir kuo tvirčiau pasiryšime įvykdyti tą Lietuvių tautos, o ypač anapus demarkinės pavergtųjų mūsų brolių ir seselių idealą, tuo daugiau garantijos bus, kad aukščiausią mūsų tikslą pasieksime.

Tadgi, visi kariai galingai šiandien tarkime:

Brangusis Vilniau, tebūnie šiandien paskutinės Velykos, kurias mes švenčiame gedulingai be Tavęs!

Kiekvienas garbingos Lietuvių kariuomenės pulkas jau senai svajoja ir yra pasiryžęs pirmuoju Tave išvaduoti! Jei visi mūsų pulkai svajoja tą bendrą idealą — žinok, jau neužilgo tos laimingosios valandos sulauksi.

P. Jurgelevičius.

Prisikėlimas.

Sumirgėjo visas kraštas,
sužalavo plačios pievos —
prisikėlė mūsų kraštas!

Kur nežtūri — kitas ūpas:
pamiškėje teka upės,
paltai upę žydi levos,
o už upės
karklai supas
ir dolnuoja: naujas ūpas.

Ten toliau gria nubudo,
o galilaukėj — už prūdo,
šalta gojaus
želta naujas vasarojus...

Prisikelsim
mes taip pat, kaip naujas rytas,
taip, kaip saulė suliepsnojus,
taip kaip žaltas vasarojus.

Ar dar priešai šiandien jaučia,
kad širdys' mūs kerštas slaučia,
kaip šiaurės palaidas vėjas,
kaip įniršęs piktađėjas!

Neišnyks tėvų idėjos,
nepražus dar mintys kilnios,
mūsų širdys ugnim pilnos
nuplasnos poryt į Vilnių.

O Lietuvai!
mano mylimas Lietuvai,
augęs tylinčiuos šiluose,
kur slūbuoja aukštai uoslai,
kur šalts visa žieduose,
kur kas rytą,
vos tik dienai jau prašvitus,
vyturių nesuskaltyti.
Taip kaip mūs graži tėvynė,
kaip pavasarį beržynai,
mes atgimkime iš naujo
ir širdys įžtebkim kraują!

Ei, nedrįskit —
mes įnirtę,
mes pašėlę,
mes šiandien kardu pavirtę
louklam dvyliktai suskambant.
Trūks kantrybė —
prisikelsim,
ir žaibų audras sukelsim!

Nors ir kryžiais apsikaišę,
nors kalnai kapais pavirtę,
mes taip pat, kaip ir kadaise
šventon žemėn tikintieji
ryt, poryt visi nueisim
ten, kur ošaros dar liejas,
ten, kur mūs prispausti broliai,
kur lig šiolei
jie dar saulės neišvydo.

Tėvų žeme mylmoji,
kuri šiandien suliepsnojai,
ar jauči, kad tolumoje
ten į pietus
jau nustojo saulė švietus
ir dangus toksai aptemęs?

O Tėvyne,
išsilgo mūs krūtinės,
širdys tapo jau plieninės
rytoj rytą prisikelsim,
žirguos sėsime
ir skriaudėjus ten nudėsime!

Kartaga.

Linksmų Velykų!

Dar keletą dienų ir jau — Velykos. Kažkokie malonūs jausmai gimsta žmogaus širdyje, kada galingi varpų garsai skelbia pasauliui prisikėlimą! Tikrai nepaprasta ir šventa toji diena.

Uj kartą ne viena šeimyna ypatingai tinkamai švęs Velykas, susilaukusi brangaus svečio iš kariuomenės.

Kai grįžus iš bažnytėlės, susirinks visa šeimyna už stalo, apstatyto prašmatniausiais valgiais, tai pasiils tuomet meilūs žodžiai, prisiminimai vargų... laimės... ir kas begali viską atspėti, ką tokiam momente laimingi kalba. Ne be džiaugsmo atsakinės į šimtus užduodamų klausimų atitarnavęs kareivėlis. Ir

kodel gi nesidžiaugti? Štai karo tarnyba jau baigta, sveikas grįžo gimtojon pastogėn. Dabar jau gali vadintis tikrų vyrų, dabar jau drąsiau galės pažiūrėti gyvenimui į akis, pradėt kovą dėl laimės.

Pasisekimo ir ištvermės telieka palinkėti tau, broliu: Dirbk ir laimėsi! Bet neužmiršk, kad ir tėvynė tavo darbų laukia. Nemanyk, kad jei padėvėjai vienus metus karišką mundurą, tai jau ir viskas. O ne, tu tik išėjai trumpą mokslą, o to mokslo vaisiai — pats darbas dar priešakyje. Kol gyvensi, tėvynei skolingas būsi. Be abejo tarnausi tėvynei, jei sąžiningai savo darbą dirbsi, kaip sakoma, ne veltui duoną

valgysi: tufo kelsi šalies gerovę ir lengvinsi brolių gyvenimą.

Mes gerai žinom, kas toji mūsų Tėvynė ir kas mūsų broliai. Tėvynė, tai ta Dievo mūsų prabočiams duota žemės dalelė, apaugusi tamsiais miškais, kurioje tie mūsų garbingi seneliai gyveno, dirbo, prakaitavo, dabino ją kaip mokėjo, gynė nuo priešų, kraują liejo ir mirdami mums paliko, įsakydami šventai sekti jų pavyzdžius, grasindami prakeikimu, jei tą Aukščiausiojo dovaną gyvi svetimiems užleistumėm. O mūsų broliai, tai garbingų bočių ainiai. Jie myli, gerbia, daugiau, negu gyvybę brangina, paveldėtą turta: žemę, kalbą ir papročius.

Mūsų amžini priešai, stengdamies kaip nors atimti iš mūsų taip brangiai iškovotą laisvę, įvairiais būdais mus atakuoja.

Tad, broli, būk budrus, neužmiršk ką tavo kariuomenėje viršininkai mokino. Nors ir civilius rūbus dėvi, dvasioje palik kareiviu — tėvynės gynėju. **Budėk**, sek vidujinius priešus, kurie taipgi žabangus mūsų kraštui

stato, ir būk visuomet pasirengęs stoti į tėvynės gynėjų eiles.

Ilgam liks tavo atmintyje kariuomenė, tavo dalis; rūpės tau žinoti, kaip buvusieji viršininkai ir draugai ten gyvena. Čia pagalbon tau ateis „Karys“, geriausias visų draugas. Tad išsirašyk „Kari“. Jame visuomet rasi gerų patarimų ir žinių iš buvusios tavo dalies.

O dar, linksmų švenčių linkime Jums likusieji kariuomenėje jūsų draugai. Dirbkite ir mes dirbsime ir tikime, kad uolus ir sąžiningas darbas ves mūsų tėvynę ir mus pačius į laimę.

K. Kavičius.

Nors priešai stipresni ginklu ir skaičiumi, bet mes dvasia ir pasiryžimu. Tad nenusiminkime — laimėjimas mūsų pusėje.

A. a. karininkas *Sidaravičius*,
garbingai žuvęs kautynėse su bolševikais.

Senelis kanklininkas.

Senelis drebančiomis rankomis palietė kanklių stygas ir jos suskambėjo. Skardus jo sūnaus balsas išsivertė iš karštos krūtinės ir pritarė stygos virpėjimui. Kilnojos devynmečio geltonplaukio krūtinė, drebėjo lūpos... visi, sulaukę kvapą, klausė.

Ką sakė skambanti daina, ką būrė senelio pirštai, virpindami kanklių stygas?... Kilo senovė iš kapo, kėlės milžinai, sudundo žirgų kanopos ir girios tik ošė, ošė ir gaudė ragai...

Liūdniau suskambėjo stygos, rodos, pravirko, vai-tojo. Liejosi kažkoks slaptas skundas, gimė ilgesys ir skausmas... Girdėjos, lyg tolimas dejavimas, augas į kerštą, pagiežą...

Čia pasigirdo Vilniaus vardas, ir nutrūko kanklių styga, užlūžo vaiko balsas...

Tokia buvo vaikelio daina, toksai kanklių skundas. Jau senai nebedainuoja vaikas ir nebeskamba kanklės, o pirkioje tylu. Tik senelių ašaros byra iš akių... Palietė visų širdis Vilniaus vardas ir širdyse pasiliko. Tik neverkė jaunieji. Krūtinėj jų gimė Vilniaus ilgesys, jų širdys kaip griausmas mušė, kratijas liepsnojo, degė...

Pakilo žilasis senelis ir išėjo. Jam buvo gana. Jaunieji jau troško kovos, nepaprasto žygio — Vilniaus žygio, ir visų krūtinėse degė karštos liepsnos.

Kas buvo tas senelis, kur ėjo jis ir ko ieškojo? — Niekas tai jo neklausė, ir neklausdami žinojo. Jo kelias — žmonių širdys, jaučiančios širdys; o kurios dar nejautė, jis savo kanklėm jas žadino.

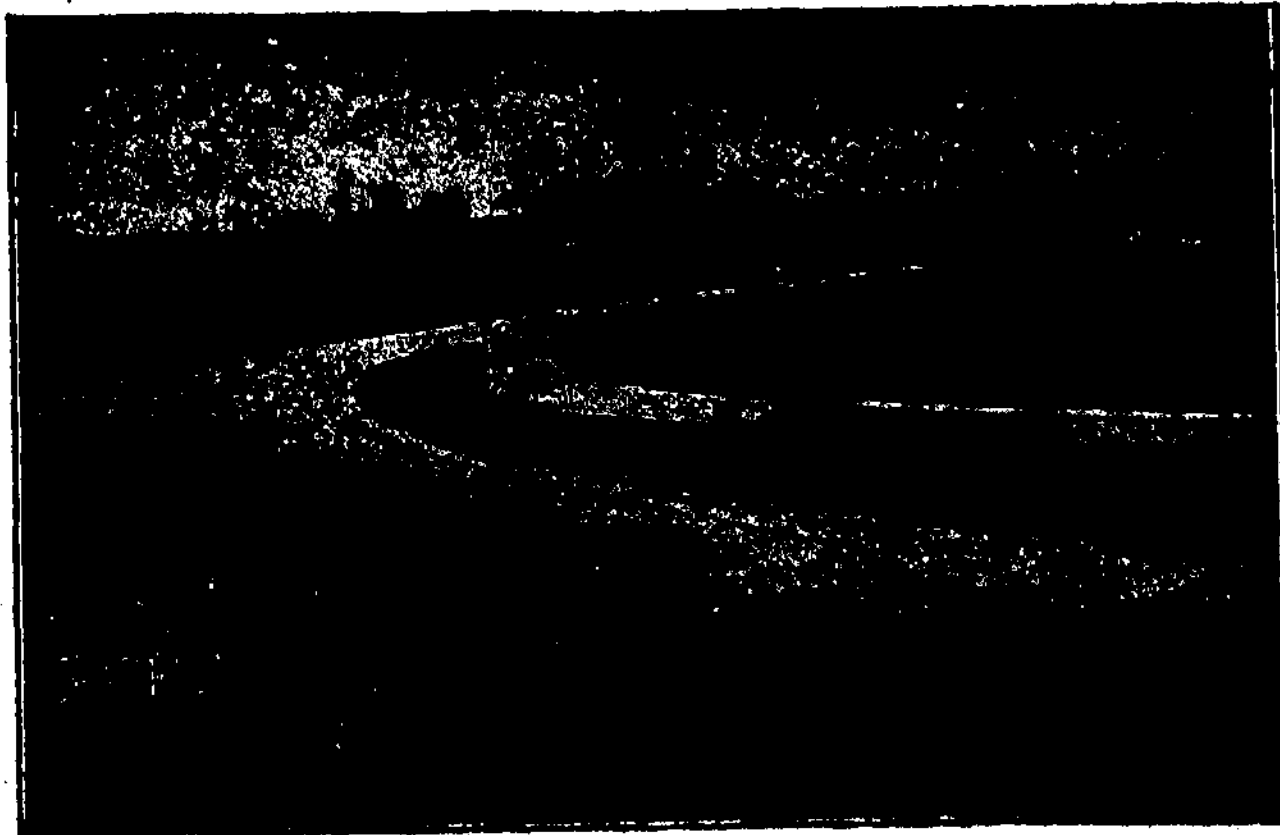
Jis keliavo per žmones; visur jį priimdavo, ir visur jis kėlė Vilniaus skausmą. Po kaimus, po apsamanojusias pirkias jų dainos ir kanklės skambėjo. Ir giedrėjos apsiniaukęs senelio veidas.

Kai sužia vėjas ir lanksto medžių viršūnes, sustoja senelis ir nerimsta. Jis

nulenkia galvą rytams ir girdi vėjo užime vilniečių brolių skundą, dejavimą... Tada jo kanklės dar gūdziau skamba, dar labiau uždega žmonių širdis ir įsiūbuoja jaunų krūtinės...

Bet linksmas, linksmas senelis kanklininkas, kada dainuoja apie artimą Vilniaus žygį.

— Ir aš — sako senelis — su jumis, išgirdęs trimitą, kartu žygiuosiu. Pirmas įkopsiu į Gedimino kalną ir tenai... tik tenai, mirti galėsiu... B. Skledra.

Pavasaris Lietuvoje.

Velykų naktis fronte.

Tai buvo 1919 metais.

Didžiojo penktadienio naktį nakvojome graziame N. kaime. Tą naktį iš mūsų kuopos 30 žmonių savanorių turėjo eiti į apkasus.

Anksti rytą buvome prikelti iš miego. Lauke dar buvo tamsu; aukštai danguje plaukė išblyškęs mėnulis; pakalnėje tekanti upė buvo apsigaubusi baltu rytmečio rūku; ore buvo šalta ir drėgna. Gale kaimo rinkosi iš mūsų ir kitų kuopų į apkasus paskirti būriai. Iš jų buvo sudaryta atskira kuopa, kuri, karininko R. vedama, tuojau išžygiavo pirmyn.

Rytas buvo vėsus, ramus, be vėjo. Toli horizontu juodavo miškai. Tais metais Velykos buvo ankstyvos, tad žalumynų dar beveik niekur nebuvo matyti. Aplinkiniuose kaimuose lojo neramūs šunys.

Ėjome greit, sušilę.

Vidudienį sustojome, gerokai pailsėjome, o paskui vėl žygiavome pirmyn.

Saulė jau nusileido ir pradėjo temti, kada pasiekėm mišką, kuriame buvo mūsų apkasai. Dar neilga kelionė apkasais, ir ten, tamsiame miške mūsų kelionės tikslas — mums skirtas apkasų baras.

Kelionė baigta.

Linksmi ejo į užpakalį iki šiol buvę apkasuose, pamainos susilaukė, kareiviai, mūsų atvykimas ne vienam iš jų, tur būt, buvo brangiausia Velykų dovana. Teisybė, ir mes nebuvo nusiminę, mūsų tarpe girdėjosi juokas, tačiau prisiminus, kad šiandien Velykų naktis, ir kad visą naktį mums teks budėti šiuose tamsiuose ir drėgnuose apkasuose, buvo nelabai malonus; jau geriau būtų, jei prasidėtų tikras mūšis — bent linksmiau, įdomiau ir įvairiau būtų.

Apkasai buvo gilūs, priešas ne visai arti, todėl į apkasus susėdę ir ugnelessusikūrę šildėmės. Malkų netrūko, ugnis degė gerai, tačiau nugaroms buvo šalta. Iš rūkorių pypkių bei papirosų plaukė į viršų mėlyni dūmeliai.

Kada jau gerokai sutemo, prieš apkasus, prieš pusėn, iki ryto turėjome išstatyti slapukus. Del eilės nesiginčyta: kiekvienas ištraukdavo ilgesnį ar trumpesnį degtuką ir spėsdavo kam išpuola.

Iš eilės po vieną turėdavo dežuruoti ir karininkai. Man teko budėti pirmoje eilėje. Nušliaužiau priešakyn į slapukų liniją, ir žiūrėjau. Priešaky juodavo spygliuotos vielos, ožiai ir tvoros, toliau jų antroji eilė, o dar toliau — bolševikų, rodosi, 6-to Pskovo pulko (kuriame buvo nemaža ir „lietuvių“) apkasai, o juose, tur būt, tokios pat sargybos ir tokie pat slapukai, kaip ir čia; tarp mūsų ir jų nors nedidelis, bet tuščias ir bausis mirties laukas.

Tamsu.

Toli tai iš dešinės, tai iš kairės laiks nuo laiko girdėdavosi vienas, antras dešimtas, šūvys; retkarčiais tų šūvių tanki uknis persirisdavo, kaip didžiulė jūros banga, ir vėl nutildavo.

Retkarčiais aukštai su ypatingu zirzėjimu ir švilpimu pralėkdavo laisva, tolima, iš kelio paklydusi kulipka. Tai vėl tamsiame dangaus fone užsidegdavo ir vėl gesdavo sidabrinės, kaip ašaros, raketos. Jų šviesai pasirodžius, įsižiūrėdavau į paslaptinę priešaky esančią

tamsumą; raketai užgesus, įsiklausydavau į pučiantį iš „anos pusės“ vėją, norėdamas išgirsti ką nors naujo. Veltui, be šūvių iš „ten“ jokių garsų nebuvo.

Bet štai kažkas girdėti. Klausau. Iš mūsų apkasų plaukė aiškus giesmės garsas. Prie jo dėjosi vis daugiau ir daugiau ir kitų balsų. Tarp jų jau galėjau pažinti ir atskirų mano kareivių balsus. Pagaliau jau beveik visa mūsų kuopa, išskyrus priešakinius sargybų ir slapukus, nors nelabai balsiai, bet iškilmingai ir gražiai giedojo:

„Linksmą dieną apturėjom,
Kurios iš seno norėjom,
Jėzų kelusį girdėjom.
Aleliuja, Aleliuja, Aleliuja!“

Ir rodėsi, kad mūsų kareivių šventos giesmės sužavėta, viskas ilgesniam laikui nutilo. Net senas miškas, rodėsi, klausė ir neatsiklausė tos senos ir gražios melodijos. Jos klausė ir mūsų priešai, nes nė vieno šūvio iš jų pusės nebuvo girdėti.

Ir štai toje iškilmingoje tyloje, iš tolo, iš prieš pusės mano ausį pasiekė iš pradžių nedrausūs, tolimi ir liūdni giesmės garsai:

„Visas, kaip saulė žibėjo,
Priešus visus pergalėjo,
Ant kaltų suslmylėjo“.

Jie darėsi vis aiškesni ir aiškesni, ir pagaliau išsiliejo į didelį ir garsų, bet tartum pro ašaras giedamą balsą:

„Aleliuja, Aleliuja, Aleliuja“.

Kitą, t. y. pirmąją Velykų dieną, į mūsų pusę perėjo didelis 6-tame Pskovo bolševikų pulke tarnavusių lietuvių būrys.

Kapitonas St. Raštikis.

Per mirtį į gyvybę.

Visi trys viename kaime gimė, vienam kaime augo, ir visi trys artimiausiais kaimynais buvo. Jono ir Petro tėvynės vien tik pinučių tvora skyrė, o Prānys gyveno čia jau už kelio.

Jonas su Petru, kaip paprastai kaimo vaikai, žiemą į mokyklą vaikščiojo, o vasarą kiaules ganė. Prāną gi tėvai ruošė į kunigus ar daktarus; jis mieste klasėse mokėsi, bet atostogų sugrįžęs ir jis mėgdavo į kaimenę nubėgti, ypač, kad Joną su Petru labai mylėjo.

Ir kaipgi jų nemylėsi? Būdavo išgjis kaimenę į paupį, į pūdymus, žiūrėk, jau ir susirioglino į piliakalnio viršūnę.

Iš čia toli matyti. Taip gražu aplink; rodos ir savas kaimelis iš čia daug gražesnis.

Žmonės sako, kad šiame piliakalnyje kažin koks pasakingas didvyris pakastas, kad jame ir aukso ir sidabro daug randasi, bet, kad užburtus turtus tik tas paimt sugebės, kas didvyrio vardą atspės. Piemenukai ilgai tuo spėliojimu užsiėmė, bet nieko nepesė. Be to, jie čia savo reikalais užimti. O tie reikalai, tai jau ypatingi. Štai Jonas ant žemės atsėdęs molto kamuolius gniaužo ir iš jų gyvulus lipdo. Ir kaip dar lipdol. Išvėls arkliuką, tai stačiai kaip gyvas. Tik žiūrėk, rodos švystels uodega, tryptels kojomis ir nupiškes. Arba vėl karvutė!.. stovi pakreipusi galvą, ir tik klausyk, ar neužmyks.

O Petras! Tas peiliuku drožinėja, raizo, be to, visokias mašinas dirbė. Štai, va, vėjo malūnas pada-

rytas. Ir ko čia tiktai nėra!.. Ir volai, ir ratai, ir girnos... O pūstels vėjelis — jau sparnai sukasi, barška; malūnas klega, o po stogeliu, žiūrėk, iš medžio išdrožtas malūninkas nusišypsojęs galva linguoja, tartum užėti prašo. Stebūklai! Žino apie tuos stebūklus Prānas ir jau klasėse būdamas apie juos sapnuoja. O parvažiuos namo, tai į piliakalnį veržte veržiasi; jau jo už jokių pinigų nesulaikysi; eina tartum akis išdeges. Atbėgs, apkabins Joną, pabučiuos Petrą ir — „rodykit, broliukai!“

O tų net akys juokiasi: džiaugiasi ir grįžusį Prāną pamatę ir savo darbus parodyti galėdami.

Savo darbais užimti vaikinai būdavo dieną net ir nesikalba tarp savęs. O iš tiesų apie ką čia ir besikalbėsi. Visi turi vieną mintį, vienus jausmus ir vienus pergyvenimus.

Tik kaip ir iš netyčių, kai kada vienam ar kitam išsiveržia: — „pažiūrėk!..“ ir vėl tylą; Gražu ir gera... Taip augo draugai ir taip pamažu išėjo į vyrus. Štai, Prānas jau ir gimnaziją baigia...

Bet... staiga prasideda baisusis karas ir išskirsto mūsų draugus. Prānas atsiduria tolimoje rusų šalyje, Joną vokiečiai išsivaro, o Petras tik vienas gimtajam kaimely pasiliko. Ilgai tęsiasi audra, blaško išvargusią žmoniją, bet galop ir ji apsimsta.

1918 metų parudėniu sugrįžo iš Prūsų Jonas, o apie Kalėdas partraukė ir Prānas. Nudžiugo vyrai vėl susėję, bet liūdna buvo savajam krašte. Vokiečiai jau rengėsi namo, į jų vietas rusai slinko. Štai jau jie apie Vilnių plėšikauja, štai ir pats Vilnius jų nąguose.

Šiurpu kaimely, visokių žinių jis pilnas. O žinios labai negeros.

— Skaitykite! — Pakišo draugams Pranas. — Na, ką?

— Einam! — atsakė abudu.

Ir saulutei tekant senių lydimi išėjo vyrai į pulkus.

Visi pateko į vieną kuopą. Pranas jos vadu paskirtas (mat, jo jau karininku būta), o Petras ir Jonas pas jį eiliniai. Visi dirba, mokosi, o rusai jau ir jų kaimelį užėmė. Ir gyvena mūs draugai viena mintimi: kad tik greičiau ir kad patiems kaimelis vaduoti tektų.

Ko troško, to ir susilaukė. Kaip tik Velykų šeštadienyje, pavakaryj, kuopa sustojo prieš kaimą. Ir kaip malonu! Ir kaimas, ir bažnyčia, ir ežeras, ir net piliakalnis kaip ant delno. Rodos, tik keletas žingsnių, o ten... Bet ten ir baisu, ten priespaudos šmėkla... Ir žiūri visi trys po medžiais sustoję ir vienomis mintimis gyvena.

— Bataliono vadas įsakė tamstai įteikti! — staiga prabilo kaip iš žemės išdygęs kareivis.

— Broliai, ryt 9-j valandoj!.. Užsidegė visų akys.

— Ryt pas savus. Tai bent bus Velykos!..

— Judu dar šianakt turite namo pareiti. Apžiūrėsit takus, sužinosit, kur rusai stovi, namie liepsite su margučiais laukti. Tik žiūrėkite... prieš saulėtekį grįžkit!

Atlikta... Ryto rūkam dar iš slėnio nepakilus, sugrižo Jonas su Petru į kuopą, nudžiuginę kaimą ir visas paslaptis sužinoję. Viską pranešę, vėl pasiprašė leisti nueiti arčiau prie kaimo ir bolševikus tēmyt.

— Eikit, bet atsargiai — jau visai šviesu!

Ir Jonas su Petru krūmais ir pušynėliais nuėjo. Sustojo ant aukšto krūmais apžėlusio ežero kranto. Iš čia viskas matyt ir viskas girdėt. Guli jiedu kniupšti ant žemės ir žiūri, kaip saulė teka, kaip žmonės į bažnyčią eina, o čia pėmpė sparnais plasnėja, spinduliuose maudos. „Gyvi, gyvi!“ tartum sveikina narsuolius.

Staiga abudu pašoko, griebėsi ginklą; bet veltui. Šeši apdriškę bolševikai juos prispaudė prie žemės.

Jonas su Petru netrukus atsidūrė prie savo piliakalnio, kame guli pakastas anas pasakingas didvyris; prie to piliakalnio, ant kurio jie praleido kūdikystės dienas. Juos sutiko žiaurus vyras su kuprota nosim. Tur būt, komisaras.

— Na, ką matėte? piktai nusišypsojęs paklausė jisai.

— Žinoma, nieko, bet už tai pakliuvot į mano nagus. — nusiraminkit ir klausykite, ką jums pasakysiu; jūs praėjot savo sargybas, reiškia, žinot slaptažodį ir leidimą. Išduokit ir dovanosiu gyvybę. Abudu tylėjo.

Norite, visai jus atleisiu; eikite kur išmanot, tik pasakykit ko reikalauju. Nė žodžio.

— Nenorite? tuoj su kiauromis krūtinėmis plūdurosite ežere! — suriko komisaras.

Abudu stovėjo, lyg stabo ištikti.

— Dar penkios minutės ir jūsų nėra! — Ar neturite tėvų, giminių?

Ašaros pasirodė abiejų akyse. Komisarui įsakius, atvyko dvyliką ginkluotų raudonarmiečių.

— Dar minutė... Nė sekundės daugiau, sakykit leidimą! Tyla.

Tik iš bažnyčios bokšto paplūdo varpo aidai. O „Aleliuja“ skrido taip linksmai, taip galingai.

Juos pasuko veidais į kaimą. Iš bažnyčios veržės eiseną. Plevėsavo vėliavos... nėra mirties, gyvybė ją nugalėjo! Prašvito Jono veidas ir jis, pamatęs atkištas šautuvų tūtas, ramiai tarė: — Petrai, sudiev! — Sudiev Jonai, — atsakė Petras ir nutvėręs draugo ranką, prispaudė ją prie širdies. Pasigirdo šūviai.

Jų kūnai ir kraujas liko prie numylėto piliakalnio, o sielos susėjo su amžinos gyvybės siela...

10-tą valandą kaimas jau buvo išvaduotas ir įžengė į naujo gyvenimo vėžes. P. I. B.

Kaip praleidžiau Velykas.

Besiartinant Velykoms, kuopos kareiviai sujudo, subruzdavo prašytis atostogų. Kiekvienas norėtų šventes praleisti savo namuose pas močiutę — tėvelį, kurie taip sočiai, skaniai vaišina; aplankyti mieląją Marytę, draugus; pasirodyti savo krašte kareivio uniformoje, kuria visi grožėjasi ir gerbia, ir būti pačiam visų mielai sutiktu. Visi prašo skyrininkų tarpininkavimo paliuosoti nors vienai savaitei atostogų. Norėjau ir aš gauti atostogų ir atlankyti seną bėdinai gyvenančią bobutę. Ji man rašė, kad margoji kuodė Velykoms padėjo 10 kiaušinių ir jau turi suspaudusį ožkos sūrėlį. Tarytum per daug viliojančio nieko nėra, bet tas bobutės nuosirdumas traukte traukia pas ją. Todėl neiškenčiau nepasiprašęs. Vieną dieną, grįžęs iš rikiuotės užsiėmimų, išsitempęs prieš savo skyrininką, pareiškiau jam savo norą. Tas pasiuntė prie būrininko, būrininkas prie viršilos — ir taip patekau į sąrašą. Laikė vakarinio patikrinimo viršila perskaitė sąrašą, kuriame ir mane paminėjo ir pranešė, kad vyriausybės parėdymu paliuosojama dešimtas nuosimtis ir liuosuojami tie, kurie sąžiningai nešė tarnybą ir yra drausmingiausi kareiviai. Kai kuriems tas labai nepatiko, ypač nedrausmingiems; jie ilgai burbėjo sugulę.

Važiuoju pas bobutę. Pavasario saulė glosto šiltais spinduliais važiuojančius. Purienos geltongalvės šypsosi grioviuose Velykų belaukdamos ir linguoja pravažiuojantiems. Traukinys sunkiai pūsdamas, lyg pypkorius dūmus, tik dumia tolyn. Vagone, kuriame važiuoju, prie lango sėdi jauna grakšti mergaitė. Retkarčiais kukliais mėlynų akių žvilgsniais perbėga ji mane, paglosto savo plaukus ir vėl nusigrįžusi žiūri pro langą. Puiki mergaitė! Kokia ji tyra, aiški, kokie

švelnūs jos judesiai. Manau sau, užkalbinsiu, paklauskamas kur ji važiuoja... bet nediršau.

Pakely įsėdo į mūsų vagoną dar du kareiviai, ir jie važiuo atostogų. Vos įlipę į vagoną, jie perkrito ant suolų ir pūsdami dūmus pradėjo spiaudyti tai ant grindų, tai ant batų viens kitam. Jie buvo įsigėrę. To negana. Paleido galybę bauriausių žodžių ir abu, pilvus susiėmę, plyšo juokais. Mano keleivė mergaitė, paraudusi nuo šlykščių žodžių, pakilo ir pasiėmusi ryšulėlį persikėlė į kitą skyrių. Gailėjau netekęs tos keleivės, gailėjau jos sudrumstos tyros ir gailėjau tų dviejų kareivių, kurie iš po kareivio munduro taip negražiai elgėsi. Ir klausiau savęs, kodėl tokius kareivius liuosuoja atostogų, kol jie neišmoksta gerbti kareivio mundurą ir dar Velykų šventėms? Tur būt, skyrininkas jų netikęs, o būrininkas mažai prižiūri, — pamaniau sau.

Štai ir paskutinė stotis. Iki vietai dar 3 kilometrai. Bežiūrint pasiekiau pakrypusią, samanotą bobutės pirkelę, kurioj praleisiu Velykų šventes.

Koks džiaugsmas apėmė tą bėdiną, suvargusią, pasenusią mano bobutę. Ir glosto, ir glaudžia, ir šneklina, ir siūlo ar ką nenorįs ir pasodinusį rūpinasi kuo pavaišinti. Lyg pastebėjusios bobutės šeimnininkės susijaudinimą, jai pritarė ožkelė subliaudama prieangely ir sukudakendama margoji kuduotė papečkė. Gyvas vargas, neturtas žerėjo visuose kampuose, bet ta nuotaika, pati trobelė su jos gyventojais teikė man nuosirdų prisirišimą.

Nors ir neturtingai, bet maloniai, širdingai visi keturi sulaukėme Velykų ir lyg tyčia bobutės margoji Velykų rytą padėjo minklą kiaušiniuką, kuriuo kaimė daug gražių margučių sudaužiau... Ign. S.

Maršas.

Palaimins Dievas žygi mūs,
Kovos lauke, griausmų tvane...
Ir Vytauto dvasia atbus —
Klestės Tėvynė, kaip sapne!

Meilingi Vilniaus spinduliai
Vilioja į save karius...
Giedriam ore aidės šauksmai:
Valio! pirmyn į širdį mūs!

Nuo ginklo kris plėšri gauja;
Perkūnas juoksis įstabiai...
Taurios Tėvynės vyrija
Kovos ir mirs dėl jos šventai.

Anydas.

Žodis „negaliu“ turi būti, ypač kariui,
svetimas.

Napoleonas I.

Neliūski!

Nelauki, mergužė, sugrįžtant manęs,
Kada aš į karą išjosiu,
Nelauki, jaunoji, kada dėl laisvės
Savo Tėvynės kovosiu.

Nelauk, jei išgirsi bedundant griausmus,
Ir dangų ir žemę vaitojant,
Neverk, jei įpykęs, paraudęs dangus
Žiauriai mus sutiks bekovojant.

Ramu bus miegoti ant Vilijos kranto,
Sapnuoti didvyrių garbingus laikus,
Amžiams užmigti dėl krašto mus švento —
Su perverta širdžia bus miegas saldus...

Kai vakaro saulė praneš, kad aš žuves,
Neliūski, mergužė, tėvynę mylėk:
Dėl josios troškimų aš mirčiau kas dieną
Ir tu, Lietuvaite, dėl jos pakentėk.

Jon. M. Labukas.

Velykų rytą karo lauke. Senelis siunčia murgučių lietuvių savanoriams, ginantiems Tėvynę nuo bolševikų (1919 m.).

Marytė.

Kai tik mėlsva šviesa pasirodė dangaus skliauste ir mažiukas vyturiukas pakilęs į orą pirmu savo čirenimu pasveikino atbundančią pavasario gamtą, vieno mūs pulko kuopa prislinko prie bolševikų užimto Dabilių sodžiaus.

Kuopa išsitiesė ant kalnelio, miškely, prieš sodžių. Sodžiuj buvo tylu. Jis dar tebesapnavo rytmečio sapnus.

Kuopa nerimo ir prašėsi į mūšį; ypač kiekvienos minutės lūkterėjamas metais atrodė savanoriui Vytui Savinaičiui.

Savinaitis buvo kilęs iš Dabilių sodžiaus. Ten paliko jo tėvukai, broliai, sesutės ir jo mylima gra-

žuolė Marytė. Savinaitis, bolševikams užėmus jų sodžių, naktį po Velykų atsisveiknęs su savaisiais, slapta išėjo į Kauną stoti lietuvių kariuomenėn. Nors dar tamsa tebeugaubia Dabilius, bet Savinaitis aiškiai matė tą seną šakotą obelį prie samanotos Stasiūnų bakūžės, kur dabar sapnavo, gal apie jį, jo Marytė. Ši obelis jam brangi atsiminimais. Tai buvo tų pačių metų Velykų pirma diena. Vytas, jau sumanęs bėgti Kaunan, nuėjo atsisveikinti su savąja mergužele. Jo Marytė tuokart sėdėjo po šia obele ant suoloelio ir skaitė bulgarų išsivadavimo iš turkų jungo apysaką „Švintant“. Vytas, Marytės nepastebėtas, tylomis prislinko prie jos ir juokais iš užpakalio delnomis už-

dengė Marytės akutes. Marytė tuojau įspėjo, kad čia Vyto esama. Ir kalbos... atsisveikinimas... amžini, tartum jie įakmenėjo Vyto atminty.

Marytė tą dieną ypatingai graži ir meili atrodė. Uždėjo ji savo rankutes ant Vyto pečių ir valandėlę pažiūrėjus į jo akis prabilo: „žinai, Vytuti, skaitau „Švintant“ ir negaliu atsigerėti, tokių ten puikių dalykų yra, kaip bulgarai už savo nepriklausomybę kovojo. Ir kariauta ir drauge mylėta. Skaitydama net pavydėti pradėjau čia apysakoj minimoms bulgarų mergelėms, kurias mylėjo narsieji kovotojai už nepriklausomybę“. Vytas nusijuokė. Jis suprato, kad Marytė gudriai, atsargiai ir švelniai pareiškia savo pagėdavimą matyti jį tokiu pat narsiū kariautoju. Marytė neapsivylė. Jos Vytas tikrai liko narsus kareivis.

Šiandien, kada jis tėvynės gynėjų eilėse prislinko prie savo gimtojo sodžiaus, nerimo. Jį traukte traukė greičiau pulti priešą ir atvaduoti savus, pamatyti Marytę ir na, žinoma, stoti prieš jos žavinančias akutes jau nebe Dabilių Vytuku, bet narsiu kariu, kokiu ji norėjo Vyta matyti.

— Tamsta vade, leiskit mane žvalgybon, leiskit, aš čia viską žinau ir kuo geriausiai viską atliksiu — jau įkyrėjo kuopos vadui tie nuolatiniai Savinaičio prašymai.

— Gerai, eik! — trumpai atsakė kuopos vadas ir davęs nurodymų leido jį dar su 4 jo draugais eiti iširti bolševikų jėgų Dabiliuose.

Laikas nebelaukė. Dangus kaskart vis labiau švito ir švito ir reikėjo žvalgybai skubėti, kad nepastebint galėtų prislinkti prie sodžiaus. Penki jaunuoliai skubiai, susilenkę, o kai kur ir pilvais slinko artyn prieš. Kryptį paėmė į senos šakotos obelės pusę.

Sodžius jau čia pat. Patvoriais matėsi sukastos žemės. Ten buvo bolševikų apkasai. Priešais obelę juodavo didelis žemių kupstas. „A, a, ten bolševikų kulkosvaidis“, dingtelėjo Savinaičiui mintis, „bet palaukit, mes jį nuimsim!“

Kiekvienas kareivių turėjo po kelias rankines granatas. Visi sulaike kvapą dar arčiau pilvais slinko, apsižvalgydami kur patogesnė vieta žvalgytis, o reikalui esant prisidengti ir gintis arba pasitraukti. Visi penki jau nebe pirmuose mūšiuose dalyvauja ir buvo patyrę, kad kartais drąsiu ir sumaniu puolimu ir keli gali išvaikyti didelius būrius. Kodel nepabandyti ir čia, ypač kada netoli stovi kuopa, kuri laiku

suspės ateiti pagalbon ir pribaugti pakrikusias priešininkų eiles.

Šioj pusėj tvoros, kur anksčiau gulėjo dideli akmenys, juodavo dar neužkastos duobės. Visi slinko į jas, iš kur rankinėmis granatomis galėtų pasiekti kulkosvaidį. Bet priešininkas pastebėjo. Vos tik jie įslinko į duobes, kai suklegėjo kulkosvaidis ir visu patvoriu šautuvai. Bolševikų eilėse kilo nervingas triukšmas. Lietuvių kuopa iš miškelio taip pat atidengė ugnį ir mūsų penki drąsuoliai pateko kautynių vidury. Subaubė lietuvių patrankos ir pirmas jų sviedinys krito šalia senos obelės, netoli prieš kulkosvaidžio. Kulkosvaidis staiga nutilo. Vieton jo tik girdėjosi riksmas: „kodel nešaudote?“ — „kogi šaudysi... kad kliūtis!“ Pliekė tik šautuvai ir antras prieš kulkosvaidis kitame sodžiaus gale. Puiki proga! Savinaitis su savo 4 draugais, nebodami šautuvų ugnies, pakėlė galvas iš duobių sviedė rankinėmis granatomis į užkliuvusį kulkosvaidį. Ten galutinai viskas paio. Pakilo keli juodi šešėliai ir pro medžius nušvilpė tolyn. „Panika! Vienas kulkosvaidis jau nuimtas“ — dingtelėjo penkių kareivių galvoj ir riksmu „valio“ puolė į kulkosvaidžio lizdą. Pakilo bėgti daugiau juodų šešėlių; pačiame sodžiuje kilo netvarka, keiksmi. Šaudė tik pačiame sodžiaus gale, bet ir ten greit nutilo. Priešas netvarkoj dūmė, lyg akis išdegęs. Lietuvių kuopa iš miškelio, grandinėj išsitiesusi,ėjo į sodžių; o mūsų penkių žvalgyba jau kitoj pusėj kaimo apšaudė bėgantį priešą. Viskas nutilo. Dabiliai išvaduoti. Ties Vyto gražuolės langais, pas obelę, juodavo didelė, lietuvių sviedinio išmušta, duobė, o netoli jos, apkase, rankinių granatų sugadintas kulkosvaidis ir užmušti trys priešininkai. Pajutę lietuvius, išėjo iš trobos Stasiūnų šeimyna, ir jų tarpe Marytė. Savinaitis stovėjo prieš duris ir šypsojosi:

— Girdi, Maryte, pameni obelę, žiūrėk kas po ja — ir parodė į lietuvių sviedinio išmuštą duobę, kaip tik toj vietoj, kur per Velykas Marytė pareiškė norinti Vyta matyti narsiu kariu. Marytės akyse sužibėjo kažkokia nepaprasta ugnis.

— Sviedinys žino kur patekti, — nusijuokė Vytas, — į svajonių pramintus takus. Dabar sudie, Maryte, mūsų pareiga eiti toliau, kuo toliausia nuvyti priešininką.

Ir Vytas tvirtai paspaudęs Marytės rankutę drauge su kuopa nužygiavo paskui priešininką
St. Butkus.

Kruvinos Velykos.

I.

Kai raudona saulė leidosi nakties poilsio, ties miesteliu V. lietuviai vijo savo priešus — bolševikus. Kovėsi kaip liūtai savo laužą begindami ir mirė drąsiai už brolių laisvę, už brangią tėvynę... Kurėjo — šalti kapai beliko, o būriai varnų, kapodami dar šiltus lavonus, krunkšėjo, lyg giedodami laidotuvių giesmes... Vijo mūs broliai nedorą priešą. Nakčiai užstojus priešų nebeliko: vieni žuvo, kiti gulėjo sužeisti; dar kiti su gėda pasitraukė už miškų ir upių... Mūsiškiai, laimingai priešą nugalėję, ruošėsi ramiai švęsti Velykas.

II.

Ramų Velykų rytą iš šilo išėjo svetimų ir nepažįstamų pulkai ir apsupo V. miestelį. Tai buvo vokiečiai; jie ruošėsi lietuvius pulti iš užpakalio...

Mušė, trankė žiaurūs vokiečiai ramius bažnyčioj besimeldžiančius gyventojus. Klausė, kamanti-

nėjo, kiek lietuvių kareivių, kokios jų jėgos, kuriuo keliu nuėjo... Bet nė vienas lietuvis neišdavė savo drąsių brolių... Įsiutusi minia griežė dantimis, spaudė kietą kumštį, laukė keršto valandos. Bet žiaurūs kariai nepaisė jų grūmojimo, vieną neklaužadą pakorė, kitą nudūrė ir dar grasino labiau bausti. Bet lietuviai dantis sukandę tylėjo. Išdavikų nebuvo.

Pykčiu degdamas prišoko vokiečių vadas prie vieno jaunikaicio, griebė už švarko skverny ir suriko:

— Pasakyk, kiek yra jūsiškių šunų ir kuriuo keliu jie nuėjo? pasakyk — aš tau gerai atlyginsiu, kitaip... matai aną ažuolo šaką? Neilgai teks laukti, kol tenai atsidursi...

Jaunikaitis kruptelėjo — gaila buvo jaunystės, gaila gražios auksaplaukės mergelės, tėvų, gaila pavasario saulės...

— Aš neišduosiu savo brolių kol bent kraujo lasas tekės mano gyslose! Jūs neišgausit iš manęs nė vieno žodelio! Prakeikts manė tėvai ir visas kraštas...

— Gerai, pažiūrėsim, paikas vaikeze, ar tu taip drąsiai giedosi su užnerta kilpa ant kaklo, — ir jau buvo beduodas įsakymą, bet tuo laiku puolė vokiečiui į kojas jauna mergina ir ėmė maldauti:

— Nežudyk jo, nepalik manęs ir jo senos motinos vienai vienos.

— Paskutinį kartą klausiu. Atsakyk! — sušuko vokiečys į jaunikaitį.

Jaunikaitis tylėjo.

— Fric, Hans, tempkit jį ant šakos, — įsakė savo kareiviams, kurie savo išvaizda ir rūbais buvo panašūs į plėšikus.

Siedu nelaukdami paraginimo nutempė jaunikaitį prie ažuolo. Visi nerimavo, mergina vėl puolė prašyti žiaurais vokiečio.

— Nežudyk jo, nežudyk, aš... pasakysiu kuriuo keliu eiti ir kiek yra kareivių — lietuvių...

— Tylėk! — suriko jaunikaitis, — tylėk, neišduok brolių... lai žudo mane — bus kam už mane atkeršyti... bet jei juos išduosi... — Fricas įsiutęs nežmoniškai pradėjo mušti jaunikaitį.

— Sakyk, merge, kitaip jį pakarsiu, — perkreiptais žandais, apsiptojęs kalbėjo priešas.

— Neišduok! — vis kartojo jaunikaitis.

Mergina pamačiusi sukruvintą, nežmoniškai spardomą, jaunikaitį nieko nebegirdėjo.

— Eikit tuo keliu į mišką. Anoj pusėj miško pamatysite kaimą... Tame kaime mūsų trys kuopos — vos girdimai, per ašaras kalbėjo mergina.

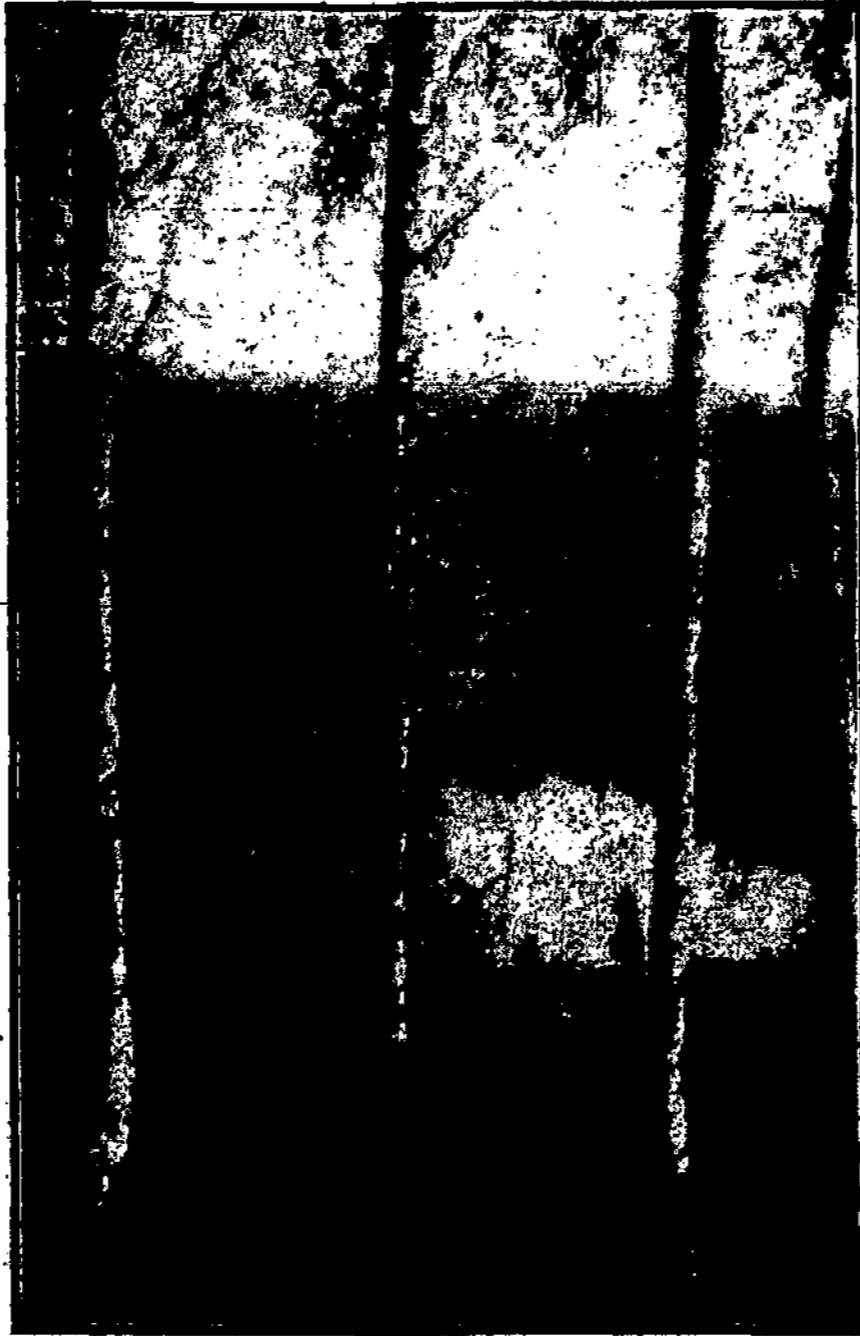
Jaunikaitis trankėsi, kaip sugautas liūtas, bet Fricų rankos ir kumščiai nedavė jam laisvės.

Vokiečių vadas, išgavęs paslaptį, nusikvatojo, ir drožęs jaunuoliui per veidą, šoko ant arklio šaukdamas:

— Vyrai, palikite geriems miestelio gyventojams ką nors atminčiai... Cha... cha... cha... — ir marš paskui mane!

Suliepsnojo bažnyčios bokštas, pakrypo ir nusviro žemyn; pro langus prasimušė liepsna ir laižė savo raudonais liežuviais bažnyčios sienas...

Vokiečiai ramiai sau traukė miško link.

Ramų rytą.

Nukamuotas jaunikaitis buvo nesavas. Jo širdis liepsnojo kerštu — kerštu priešui ir mylimai merginai, kuri vis dar sukniubusi klūpojo ir smarkiai verkė. Ne ilgai ji taip klūpėjo — kerštingo jaunikaicio kirvio ašmenys įsmigo į jos nugarą...

Jaunikaitis vis labiau degė keršto liepsnom. Jo akys žaibavo. Visas nerimo. Degančios bažnyčios liepsnų šešėliai žaidė rūščiame veide. Jo kerštui dar ne galas... Kažką paslėpęs po skvermais, klupdamas, virsdamas pasileido miško link. Bėgo ir bėgo... Pagalios pasivijo vokiečius, kurie, kaip žalčiai, šliaužė grioviais ir ruošėsi lietuvių pulti iš pasalų.

Lietuviai, nenujausdami pavojaus ramiai laukė Velykų varpų. Jaunikaitis vis arčiau slinko prie priešų ir, išlindęs iš krūmų, staiga, visai arti nuo savęs pamatė žiaurųjį priešų vadą... Nepermaldaus kerštu visas užsidegė ir sviedė granatą... Vokiečių vadas nusviro. Į vokiečių tirštą būrį jaunikaitis sviedė dar kitą granatą, kuri nusinešė nemaža aukų... Priešas sumišo... Pasigirdo šūviai... tai šaudė lietuviai.

— Ačiū tau, Viešpatie, kad padėjai išgelbėti išduotus brolius!

Cia priešo kulipka įsmigo į jaunikaicio širdį, pilną keršto ir džiaugsmo širdį...

III.

Lietuviai su didžiausiu įnirtimu mušė nelauktą gausingą priešą. Rami šventų Velykų diena virto pragaru. Bet lietuviai sudaužė naujos vergijos grandį, gausingus priešus sutrynė į šipuliukus, o Velykų varpai paskelbė naują laimėjimą — prisikėlimą.

Pakalnėj, prie kelio, išdygo nauji kapai, priglaudusieji garbingai žuvusius karius...

Garbė ir ramybė teesie su jumis, tegul atiduos jums užmokesnį Aukščiausias... V. Šugždinis.

Du akininkai eidami keliu kalbasi apie orą, derlių ir k. Tarp kito vienas jų taria: „O, kad dar palytų toks šiltas lietus, kaip vakar, tai viskas, taip ir išlįstų iš žemės“. — „Saugok Dieve nuo to, atkirto kitas, — mano dvi žmonos žemėje palaidotos. Ko gero, ir jos dar gali išlįsti.“

Savanoris vadas.

1920 m. lapkričio mėn.

Atakos vilnis istūmė tuos dvidešimt kareivių į blogai iškastą ir jau pusiau apgriuvusį apkasą. Sėdėjo jame apkurta, sutrenkti, kaip per audrą sudužusio jūroje laivo skeveldra, kurią vilnys išmetė į krantą.

Juozas Lapėnas iškišo kalvą iš apkaso. Kulkosvaidžių audra jau buvo praėjusi, kiek tik akys siekė, visas laukas buvo išrausytas naujomis sviedinių duobėmis. Kas minutę, lyg putos jūros vilnyse, laikas nuo laiko, bėgo per jį žmogysta ir vėl netoliese nyko.

— Vis tas pats, murmėjo nustumtas į apkaso gilumą kareivis. Atves tavę, niekas nieko nepaaiškins; vejies, leki; vadai kris, ir daryk ką daras; aš nieko nebežinau, kas čia dedasi.

Į tą nežinomą kautynių lauką juos atvedė naktį; kiekvienas jų ėjo snausdamas. Tiesa, prieš ataką jie girdėjo vyresnius kalbant apie aukštumą 205 prie girininko trobelės, apie N pulką, kuris buvo kairėj, apie priešų baterijos poziciją. Kaip žirniai nuo sienos, taip tie žodžiai atšoko nuo kareivių ausų.

O dabar labai norėtų ką nors žinoti! Jų tarpe nėra nė vieno puskarininkio... Kiekvieną minutę gali pašelti baidi sviedinių audra, išlįsti iš žemės žudančiai kulkosvaidžiai.

Kas dabar daryti? Ką reikia išgalvoti?

— O aš jums sakau, tvirtino Gritėnas, kad lenkų kulkosvaidžiai yra ten, aname šlaite, o lietuvių skardžio slinky. Puls mus išilgai.

— Nurimk, mulki! atšovė Tinteris. — Sakau tau, kad ką tik mačiau ketvirtąją kuopą einant į dešinę ligi pat ano miškelio. Tai mes tuos paliokėlius iššaudysime, kaip žvirblius.

— Aš manau, pasiūlė kitas, kad išmintingiau mums būtų pasitraukti į užpakalį.

— Taip, taip! dar to betrūko! Kad mus palaikytų bailiais? — Kiti kareiviai nuošaliai stovėdami tylėjo. Būrio nuotrupoje įsivyravo netvarka: vieni sakė „eikime pirmyn“, kiti — „traukimės atgal“, treči — „pasilikime čia“. Visi sumanymai išsemti ir nė vienas nepriimtas. Šit dvidešimt likusių be darbo kareivių, be jokios vertės kautynėms, jeigu jų tarpe nesužibis visa sutvarkanti mintis, jei negims vadas.

Bet štai jau veikia paslaptingoji jėga, kuri padaro vadus. Sėkla puolė į Lapėno sielą, ir tuoj pasirodė veikimas. To silpno, jauno ir nedrąsaus kareivio sieloje staiga pasirodo sumišęs choras, visų jo tolimųjų prabočių balsai: stiprių kaimiečių, turtingų pirklių, žiaurių valdininkų, kurie pratę klausyti karininkų įsakymų. Visi jie sukyla toje munduru dengtoje krūtinėje. Reikia vado — štai svarbiausias dalykas, bendras viso būrio noras. Šalin lūkuriavimas. Kelkis, vaikine, užmiršk, kad teturi dvidešimt metų. Tu esi pašauktas įsakyti. Pabusk pajutęs jėgas, kurias tavy sudėjo amžiai iš tavo prabočių šešėlių. Tėvynės meilė, pasišventimas, garbė, protas, didybė: štai tavo protan iš praeities atėjusios sąvokos. Tegu tie žodžiai įsikūnija, tegu mintys pražysta veiksmu. Mokykloje svajojęs apie Vytauto Didžiojo garbę jaunuolis tegu pradeda nuo vadovavimo dvidešimčiai kareivių.

Ten dešinėj pašoksta šešėliai. Rodos, tai mūsiškiai ruošiasi atakuoti iš naujo. Lapėnas sprendžia, kad lenkų apkasus galima būtų apsupti. Jeigu taip, tai tie dvidešimt žmonių šioje atakoje galėtų svarbų uždavinį išspręsti. Tik šią akimirką reikia šokti pirmyn, paleisti ugnį, ir užimęs kalvos viršūnę priešas iš tikrųjų bus sumuštas. Net šaltas prakaitas išmuša besistengiant visa tai išivaizduoti. Jo minty iškyla nesulaužomos ir svarbios pareigos supratimas, ir jis ryžtasi įsakyti. Tai ką gi? Imti ir pasakyti draugams: „Imu vadovavimą, žinau ką reikia daryti. Klausykit mano komandos! Pirmyn! Baisi atsakomybė, pavojinga mintis... Ne, nieku gyvu neišdrįsiu. Norėtų melstis: „Dieve, padaryk, kad nieko nematyčiau, nieko nežinočiau... kad, kaip ir kiti, laukčiau likimo...“

— Nieko nesugalvoju, aiškino Benušis, šliauždamas apkaso dugnu. Kas galima, jau padaryta, ar ne? Be puskarininkių nieko kito nebelieka, kaip laukti nakties, o paskiau trauktis į Širvintų pusę. Tai vienintelė išeitis, jei nenorime patekti į nelaisvę.

— O gal jis ir gerai sako. Benušis senas kareivis, daug patyręs. Reikia tylėti, — pamanė Lapėnas.

Tačiau bendrai visi abejojo. Smagenyse kilo sunkurys įvairiausių ginčų, kuriuos reikėjo sutalkinti su įskiepytomis sąvokomis: pareiga, narsumas, mušk lenką! — Visas tas sąvokas apėmė nakties tamsa.

Smulkus nuotykis tik padidino maišatį. Tą akimirką išoko prie jų uždusęs kareivis. Tai buvo paklydęs pasiuntinys-žvalgas. Nešvariame popieriaus gabale, kurį jis laikė, kareiviai perskaitė nesuprantamą sakinį: „Įsakymas Nr. 18... pulkas... kryptis: Taučiulių miško kampas... eiti į kairę drauge... puolimą pradėti duotuoju ženklų 16. val.“

— Taigi matote, paaikškinó Trijonis, nieko iš to nebesuprasi. Popiergaly parašyta: „atakos pradžia 16. val.“ Dabar yra 17. val. Vadinasi atidėta. Nesijudinkim iš vietos. — Kiti kareiviai buvo priešingos nuomonės. Staiga iš kalvos šlaito sutratėjo kulkosvaidžiai.

Staiga pašoko Lapėnas ir įsakomu balsu suriko:

— Vyrai... mūsų kuopos atakuoja ten iš pietų pusės aukštumą... Mūsiškiai turi lipti į staigią atkalnę. Lenkų kulkosvaidžiai gali juos sulaikyti. Iš čia užėję mes galime tuos kulkosvaidžius paimti iš sparno. „Pirmyn!“ sušvito trokštamasis šviesos spindulys. Iš karto viskas pasidarė aišku, matoma, įsakoma. Gimė vadas. Pajuto žmonės vadovavimą; vil-tis vėl sužibo jų sielose. Ta komanda visa saujelė šoko iš apkaso ir nuėjo paskui jaunikaicio.

Štai kaip buvo gaunamas puskarininkio laipsnis ten, Širvintų ir Musnikų laukuose. X.

Vaistai dantims.

Bobai skaudėjo dantį. Vaistininkas davė įvairių vaistų, bet dantį vis skaudėjo.

Kartą jos vyras nuėjo pas vaistininką ir darydamas triukšmą reikalavo „gerų“ vaistų. Vaistininkas, negalėdamas jo atsikratyti, režė jam į ausį ir išmetė pro duris. Jam parėjus namo, žmona klausia:

— Ar davė?

— Davė! — piktai atsakė vyras.

— Tai duok šen, greičiau! — nekantravo žmona.

Suerzintas tokiais vaistais, kaip droš bobai per žandą, kad toji net aiktėlėjo. Būtų gal vaidai kilę, bet dantį kaip ranka atėmė.

— Ačiū už vaistus, — sako nubėgęs vyras vaistininkui, — jie tuoj „pamacijo“, bet tamsta davė per daug, todėl vieną „porciją“ gražinu ir drožė vaistininkui į ausį.

Kam gyvenam?

Millijonai žmonių pasauly gyvena, bet jų tarpe nedaug rasim tokių, kurie tuoj be pagalvojimo atsakytų į viršų padėta klausimą.

Ne visi žmonės vienai gyvena ir gyvenimo tikslą supranta. Vieni mano, kad mes gyvenam tam, kad geriau pavalgytumėm, gražiau apsivilktumėm, linksmesnėse pramogose dalyvautumėm ir bendrai, kuo linksmiau laiką praleistumėm. Jie, taip gyvendami, mažai tesirūpina savo rytojumi, o dar mažiau savo krašto likimu. Toks žmonių gyvenimas yra beprasmis ir nenaudingas tėvynei, kurioj jie gyvena.

Labai maža yra tokių, kurių gyvenimo tikslas — tėvynė, kuriems maloni praeitis, kurie rūpinasi

jos reikalais. Tokių žmonių pavyzdžiu lietuvių tautai yra a.a. dr. J. Basanavičius. Jis bus gerbiamas, kol lietuviai ant šios žemės gyvens, jo vardas į Lietuvos istoriją yra aukso raidėmis įrašytas. Dr. J. B. vardą Lietuvos istorija garbingai minės todėl, kad jis Lietuvą iš caro ir lenkų arelio nagų savo aštriausiu kardū „Auszra“ išvadavo.

Tiesa, ne visi mes galime mokslus išieiti ir išbulintu protu apsiginklave tėvynei dirbti ir garbės igrtyti. To ir nereikia. Užtenka, kad kiekvienas pilietis, Lietuvoj gyvenantis, darbštus ir tėvynę mylintis būtų, savo ir Lietuvos garbę labiau už viską gerbtų ir, reikalui esant, ją nuo priešų gintų. Tat yra mūsų gyvenimo tikslas. Tam mes ir gyvenam.

Visi mūsų tėvynei yra lygiai brangūs sūnūs: artojas, darbininkas, valdininkas, karys, kuris su šautuvu sargyboj stovi, jei tik jie sąžiningai savo pareigas eina. Jų visų darbo vaisius — Nepriklausoma Lietuva. Jų visų tikslas — išlaikyti ta nepriklausomybę, savo darbu didinti jos gerovę ir laimę.

Tam aukštam tikslui atsiekti pillečiai sulig savo gabumų tarp savęs yra pasiskirstę pareigomis: kas prezidentas, kas ministeris, kas karys, kas valdininkas, kas artojas ir t.t. Bet ne visi tautos sūnūs vienaip savo gyvenimo tikslą supranta. Yra tokių, kurie priešingai, kaip tėvyne reikalauja, dirba. Ir dėl jų valstybei prisieina turėti kalėjimus, teismus ir kitokias įstaigas, kad juos atskirtų nuo kitų.

To nereikėtų, jei kiekvienas per savo amžių dirbtumėm taip, kad kitiems visur ir visuomet pavyzdžiu būtumėm ir tėvyne naudot turėtum.

Taigi, tam mes lietuviai gyvenam, kad laisvi būtumėm, kad garsią savo praeitį mylėdami, eitu- mės Lietuvos didvyrių ir mūsų Tautos Patriarcho takais.

Putinelis.

Trauklonyje.

— Kad aš būčiau žinojęs, kad toks ilgas šis tunelis, aš būčiau tave pabučiavęs.

— Taip, reiškia ne tu mane bučiavai?

Atostogose.

1926 m. vasaros atostogas man teko praleisti prie pat demarkacijos linijos.

Vieną gražų sekmadienio vakarą stoviu atsirėmęs į pasvirusį ant Neries kranto medį ir klausaus bangų paslaptingos šnekos. Prieš mane, kitoj Neries pusėje, — kaimas, lenkų „globojamas“. Visos, beveik vienodo

didumo, bakūželės tankiai susodintos iš abiejų pusių kelio, kurio vienas galas siekia upės, o kitas — eina tolyn, tolyn ir slepiasi tamsiam miške. Šian ten viršum šiaudinių stogų žaliuoja liepa, beržas, tai vėl kišk nuošaliai — keli vaisiniai medžiai.

Ir stebėtina tylą viešpatauja tame kaime. Kelias tuščias. Tik retkarčiais koks vienplaukis vaikelis perbėgs iš vieno kiemo į kitą ir vėl tuščia visur.

Juk tai šventadienio vakaras. Šioje upės pusėje — dainos, linksmi jaunimo šūkavimai, o ten ramu, lyg visi būtų užmigę neatbundamųjų miegu.

Bet štai, matau, išėjo iš kaimo mergelė ir eina upės link. Priėjo upės kranto, ilgai, liūdnai žiūrėjo šion pusėn, galop, nuleido galvelę, stovi lyg užburta. Gal jos žvilgsni priviliojo nusileidžiančios saulutės paskutini spinduliai, kurie linksmi žaidė vandeny ir prausėsi prieš miegą.

Ėmė gėles mesti po vieną į vandenį.

— Sesut! — sušukau, išlipdęs iš po medžio — ne-skandink tokių gražių gėlių, dovanok man nors vieną, aš ją sau čia, prie širdies, prisėgsiu ir ilgai, ilgai... Nutilau staiga, pamatęs kaip ji išsigando, išvydus mane. Ko ji taip išsigando, pamaniau, ar mano kareiviškų rūbų? Taip, nes, matyt, jai kareivis yra žinomas tik kaip lenkų baisus, baurus padaras.

Bet ji kiek pažiūrėjus į mane nurimo ir išgirdau jos žodžius: „tamsta juokauji. Upė plati — nepermesiu gėles... Ateikite pas mus, gražesnių gausite.“

— Mielu noru, panele, ateičiau; bet... negaliu.

— Rodos tamsta kareivis ir nieko neprivalai bijoti — jau kiek drąsiau ji man atsakė.

— Tiesą kalbi, panelė, bet ir drąsiausias neeitu dabar vienas pas jus, kur lenkai jį tuoj suimtų. Ir kokia nauda? Pasiukočiau ir aš, kad žinočiau, jog tas bus jums naudinga, — aiškinau.

— Taigi, taigi — vėl liūdnai skambėjo jos balsas — vienam negalima, o kodėl neateinate visi mus išliuosuoti?... Veltui čia mes auginame gėles, veltui laukiame savo išsvajotų brolių-karžygių...

— Laukite, laukite, sesut, ateisim... — buvau bepradedęs raminti. Staiga ji mostelėjo ranka ir skubiai apleido upės krantą. Lydint ją akimis pamačiau du ginkluotus „prošepanu“ slenkančius paliai kaimo tvorą. Atėjo žiema, tuščius rūtų darželius sniegu apklojo. Laukė mūs vargšės sesutės ir sulaukti negalėjo. Bet viltis jų širdelių neapleidžia

ir, atėjus pavasariui, vėl gražiausiomis gėlėmis užsodins savo darželius. O sodinkite gėles, mūsų brangiausios seselės, ir laukite — mes ateisim... K.

Nepaklausė.

Sėdi arbatinėje prie stalo du čigonai ir valgo. Tuo tarpu įeina čigoniukas ir atsistoja prie durų.

— Tamsta, varyk lauk tą iclį! — kreipėsi čigonas į šeimnininkę.

— Kam jį varyti? — atsiliepė šeimnininkė. Tegul stovi.

— Ar neisi tu iš čia?! — sušuko pats čigonas ir griebęs kepalą duonos nuo bufeto stalo, sviedė į čigoniuką.

Čigoniukas, pastgriebęs duoną, spruko pro duris. — Ar aš tamstai nesakiau vyti jį laukan, o tamsta nepaklausė. Štai ką jis padarė!

Malonus pavasarėlis.

Kareivių bibliotekos 1926 m.

9 pėst. L. K. Vytenio pulkas. Biblioteka įsteigta 1919 metais. Veikia kasdien. Skaitytojų 230 žm. Metų pradžioje buvo knygų 1558 t. ir žurnalų bei laikraščių — 181 tomas, metams pasibaigus yra knygų — 1774 t., žurnalų — 261 t.; iš viso 2035 t. Perskaityta 2500 t. Per metus gauta 2194 lt.; pinigai išleisti knygoms pirkti ir joms apdaryti. 1927 m. manoma gauti 3200 lt. Gauta 5 pėst. pulko kareivių biblioteką manoma sutvarkyti ir atiduoti pulko mokom. kuopai

Metiniai koeficientai: apyvartos — 1,23; skaitymo — 10,43; darbo našumo — 12,83.

2 ulonų pulkas. Biblioteka neveikė.

4 artilerijos pulkas. Biblioteka veikia kasdien. Skaitytojų 326. Metų pradžioje buvo knygų 1537 ir žurnalų 27 t., metų pabaigoj yra knygų 1537 ir žurnalų 27 t., iš viso 1564 t. Apdaryta 50 t. Perskaityta 911 t. Biblioteka gavo iš Karo Mokslo Valdybos 400 lt. ir iš pulko

ekonomijos sumų 140 lt. Išleista knygoms pirkti 200 lt., apdarams 100 lt., inventoriui 15 lt. 1927 m. numatyta gauti 900 lt. II bibliotekorius liktinis viršila Sikūnius Petras, bibliotekoje dirbęs 1 metus. Padeda raštininkas vyr. puskar. Jablonskis Benas.

Metiniai koeficientai: apyvartos — 0,58; skaitymo — 2,79; darbo našumo 1,62.

Mokomasis eskadronas Biblioteka veikė šventadieniais po 1 val. Skaitytojų 66 žm. Knygų — 315 t. I biblioteką buvo gaunami laikraščiai: „Kario“ 3 egz., „Lietuvos“ — 3 egz. „Liet. Žinių“ — 1 egz. ir „Klaip. Žinių“ 1 egz. Pažymėtina, kad patys eskadrono kareiviai prenumeravo 26 egz. „Kario“ ir 25 egz. „Trimito“. Perskaityta 159 t. II bibliotekorius leit. J. Petrulionis, jo padėjėjas jaun. puskar. Sabaliauskas Juozas.

Metiniai koeficientai: apyvartos — 0,50; skaitymo — 2,26; darbo našumo — 1,13. A. R-as.

Neapsilenkim su mandagumu.

Dar vis galima pastebėti mūsų tarpe daug apsilaidimų. Pirmiausia, daugelis kareivių nesisveikina su kitų dalių viršilomis. Išėjęs į miestą arba šiaip kur viešoje vietoje, dažnai pastebi vieną kitą kareivį, kuris iš tolo pamatęs besiantinantį panašia karininkų uniformai apsirengusį karį, rengiasi jį sveikinti, bet priėjęs arčiau, pamatęs, kad tai eina kitos dalies viršila, vieton pasisveikinti (jeigu ranka buvo iškelta) pakaso sau pakaušį, smakrą arba panosį, o kitas iš gėdos net parausta. Man teko kai kuriuos kitų dalių kareivius užklausti, kodėl jie nesisveikina. Vieni atsakė, kad būk tai jų viršininkai apie tai nieko nesakę, kiti aiškinosi, kad Vidaus tarnybos statute nėra numatyta ir t. t. ir t. t.

Vidaus tarnybos statute yra aiškiai nurodyta, todėl pakaušio, nosies bei smakro krapštymą laikas būtų užmiršti. Reikia turėti galvoje, kad panašų nedrausmingumą ir nemandagumą pastebi ne tik mūsų visuomenė, bet ir įvairūs svetimšaliai.

Aukštesni viršininkai panašių apsilaidimų gali ir nepastebėti, todėl turėtų daugiausia susirūpinti patys viršilos ir panašiuose atsitikimuose rankų nenuleisti, bet prasikaltėję sulaukyti ir tinkamai pasielgti.

Tai vienintelis kelias, kuris apsilaidėlius prives prie tvarkos.

Viršila Žilaitis.

Prasitarė.

Dėdukas, pavalgęs pietus, išsitiesė lovoj pasilsėti. Mažutė Magdutė, tai pamačius, sušuko:

— Vot, dabar tai jau būsimė turtingi!

— Kodėl? paklausė dėdukas.

— Mamytė sakė, kada dėdelė kojas išties, paveldėsime jo turtą.

4-to L. K. Mindaugo pulko liktinių puskarininkų taupomosios — skolinamosios kasos steigimo reikalu.

Pastaruoju laiku visi liktiniai puskarininkiai labai susirūpino savos taupomosios — skolinamosios kasos steigimu. Tuo reikalu buvo kreiptasi į pulko vadą, kuris principiniai jau sutiko ir pareiškė savo pasitenkinimą, kad puskarininkiai patys pradeda, be kitų raginimo ir liepimo, rūpintis savais reikalais. Kasos steigimas duotų galimybės kiekvienam susitaupyti ateičiai keletą centų. Antra, glaudžiau sujungtų pačius puskarininkius. Glaudesni ryšiai puskarininkiams yra būtini: puskarininkis turi mokėti rūpintis savo gyvenimo materialiais reikalais, puskarininkis turi šviestis ir auklėtis, turi turėti kitokias gyvenimo sąlygas ir išmokti suprasti ir pajusti tas pareigas ir atsakomybę, kurią jis neša kareivių mokymo ir parengimo karui darbe.

Tuo tarpu kasos steigimas, kol bus patvirtintas numatomas didesnis puskarininkiams atlyginimas, yra atidėtas. Be to, girdėti, kad pati kariuomenės vyriausybė greitai laiku mananti šį klausimą sutvarkyti. Visi nekantriai laukia aiškesnių žinių. Jei tas klausimas iš vyriausybės pusės ilgiau užsitęstų, tai pulko vadas žadėjo patsai leisti laikinai tokiai kasai įsisteigti.

S. Dykūnas.

Red. prierasas. Liktinių puskarininkų taupomųjų — skolinamųjų kasų steigimo klausimą greitai laiku svarstys Vyriausias Štabas.

Pasiteisino.

I ponia: Girdėjau tamstas dukrelė vaiką pasigavo. Ar tiesa?

II ponia: Koks ten vaikas, visai mažytis.

Lietuvos gyvenimas.

Zemės reforma. Utenos ir Zarasų apskrityse nuo 1920 m. iki 1927 m. išparceliuota dvarų žemės 27.084 ha, kuri nuosavynta iš 68 savininkų 113 įvairių dvarų ir palivarkų. Iš minėtos žemės gavo 558 kaimai (beveik visi savanoriai); likusieji bežemiai, mažazemiai ir t. t. Iš viso sudaryta 1236 naujakurtai ir 1186 mažazemiams padidinti ūkiai. Minėtiems naujakurtams išduota įvairių paskolų pinigais, pasėliais, trobesiais ir mišku (be procentų) sumai 921.116 litų, 41 ūkis

su 755 ha žemės plotu nusavintas iš rusų kolonistų, kuriems rusų vyriausybė po 1863 m. maišto buvo atidavusi atimdama iš lietuvių. Ši žemė grąžinta nusikniaustųjų įpėdiniams. Tų metų laikotarpy išskirstyta viensėdžiais 109 kaimai 23773 ha žemės ploto. Iš jų sudaryta 2682 žemės sklypai.

Iškastos senovės kario liekanos. Pagėgių apskr. (Klaipėdos krašte), bekasant žvyrą, atkastas senovės ka-

pas. Jame rasta žmogaus ir arklio kaulai ir šarvų ir ginklų liekanos. Prie šarvų matosi skydas, panašus į dabartinį šaulių sąjungos ženklą.

Arkivyskupas rūpinasi ir kareiviais. Kauno Arkivyskupas Metropolitai raštu 655 nr. iš 1927 m. vasario m. 25 d. įsako kunigams rūpintis einantiems ir jau esamais kariuomenės eilėse savo parapičiais. Rūpesnių esmė glūdi:

1) išeinančius į kariuomenę pastiprinti šv. sakramentais ir aprūpinti katalikiško pamaldumo ženklais;

2) padėti nerastingiems kareivių tėvams susirašinėti su sūnumis-kareiviais, prie to darbo patraukus pavasarininkus. („Tiesos Kelias“).

Miško plukdymas Nemunu. Užpereitą savaitę vienos anglų bendrovės agentas kreipėsi į mūsų Užsienių Reikalų Ministeriją, prašydamas leisti plukdyti Nemunu apie 100.000 kietmetrių miško, pirkto Lenkijoj.

Mūsų vyriausybė sutiko leisti pračiais metais nustatytomis taisyklėmis.

Vėl komunistus teisė. Balandžio m. 2 d. Kaune karo lauko teismas teisė tris komunistus, suimtus š. m. kovo m. 13 d. slaptame jų susirinkime Parodos aikštėj. Jie kaltinami, kad karo stoviui esant priklausė prie slaptos organizacijos, kurios buvo tikslas ginkluotu sukilimu nuversti dabartinę vyriausybę. Iš jų bylos paškėjo, kad pastaruoju laiku jie gavo iš svetur daug lėšų savo organizacijai sutvarkyti. Teisiamieji drauge su kitais organizavo komunistų kuopeles, rinko žinias apie mūsų kariuomenę ir jas perduodavo komunistų centrui. Iš rastų pas jų dokumentų matyti, kad jie savo žygiams norėjo panaudoti kariuomenę ir stengėsi sukurstyti ją. Visi trys buvo pasmerkti mirti. Jasmontas ir Krupėnis padavė malonės prašymus R. Prezidentui, prašydami pasigailėjimo. R. Prezidentas jų mirties bausmę pakeitė kalėjimu: Jasmontui 15 metų ir Krupėniui 12 metų. Zydukui Chaimui Melamedui mirties bausmė įvykdyta.

Pašovė sportininką. Balandžio m. 3 d. Sabaliauskas, užėjęs pas vieną pažįstamą, pradėjo jų kieme žaisti mėtų per tvorą medžio gabalus. Policininkas, palaikęs jį vagimi, pašovė. Sužeistas pavojingai.

Sabaliauskas yra geriausias futbolininkas.

Susektas samokslas. Kovo m. pradžioj buvo susektas samokslas, kurs norėjo nuversti dabartinę vyriausybę. Juo einant, kovo 14-15 turėjo įvykti perversmas. Šio samokslas žymiausi dalyviai suimti. Balandžio 3 d. suimtas vienas svarbiausių sakyto samokslas organizatorių — Seimo narys dr. Pajaujis, kuris kaltu prisipažino.

Ką lenkai sako apie mus. Lenkų laikraštis „Słowo“, einantis Vilniuje, rašo, kad Nepriklausomaj Lietuvoj žemės ūkio ir gyvulininkystės srity per 8-rius metus nuveikta labai daug. Lenkų valdomiems kraštams dar labai toli iki jie susilygins su lietuvių nuveiktais darbais.

Kariuomenės gyvenimas.

Sveikino kariuomenę Mosėdžio ir Griškabūdžio valačių tarybos.

Svečiai iš Anglijos. Balandžio mėn. 6 dieną traukiniu iš Berlyno atvyko Kaunan Anglų kariuomenės karo lakūnai majorai: Andrews ir Breen. Lietuvon atvyko tikėlu susipažinti su mūsų aviacija ir bendrai su Lietuva. Mūsų lakūnai labai palankiai ir vaišingai juos sutiko.

Freidos įgula. Aviacija. Š. m. balandžio mėn. 3 d. įvyko Aviacijos jaunųjų kareivių priesaika. Pamaldas atlaikė ir prisakdino kariuomenės kapelionas kun. Sabaliauskas. Po priesaikos jaunosius kareivius, Aviacijos viršininko vardu, sveikino 4-os eskadrilės vadas, primindamas kareivio garbingus uždavinius, pareigas ir kokių atsidėjimu turi būdėti krašto sargyboje ir kaip turi ruošis prie senai laukiamo mūsų sostinės Vilniaus atvadavimo.

Taipogi minėtąją dieną 2-os oro eskad. vadas pasakė savo kareiviams labai gražią prakalbą, nurodydamas technikos kariuomenės reikalingumą, po kurios buvo nusifotografuota su savo viršininkais, prie orlaivių aerodrome ir prie kareivinės. Be to, nusifotografavo ir 4-os oro esk. kareiviai su savo viršininkais.

Aviacijos bažnytėlė. Bažnytėlė perdirbta iš cerkvės. Sekmadieniais karius laikomos pamaldos. Būtų labai malonu, kad laike pamaldų būtų giedama. Iki šiam laikui vyr. pusk Svabausko „choro“ giedamos giesmelės atrodo lyg perdžiūvę ratai. Reikėtų mūsų bažnytinį chorą tinkamiau sutvarkyti. Tikime, kad kam tas priklauso ir tą trūkumą prašalins. Dabar šiuo atžvilgiu esame gerokai atsilikę nuo kitų įgulų.

Aviacijos kareiviai iki šiol dar neturi savo klubo, salės vakarėliams, bendros valgyklos liktiniams puskarininkiams. Kitose dalyse jau kelinti metai tokios valgyklos yra įsteigtos. Praeitais metais buvome jau nudžiugę, kad galų gale turėsime raštininkų ir liktinių puskar. bendrą valgyklą. Pradžiai, buvome sudėję net pinigų valgyklos inventoriui įgyti. Bet patikome naują kliūtį: malkų neišduoda ir butų stoka. Turime vilties, kad mūsų viršininkai išėitį ras ir senai laukta valgykla bus įsteigta. Vyr. pusk. St. Čepulis.

1-os oro eskadrilės karius švietimo komisija praeitais metais nupirko dvi poras bokso pirštinių.

Pirštinės poilsio mažai turi. Eil. Nitui vadovaujant, visi kareiviai mokinami boksuotis. Kai kurie jau gerokai yra prasilavinę.

Mūsų kareiviai nesibaido ir sunkiosios atletikos ir bendrai sportinių mankštų, tik gaila, kad trūksta įrankių.

Labiau išilus ruošiamės daryti beisbolo aikštę ir rimtai juo užsiimti. V. pusk. Ambrozaitis.

Šančių įgula. Technikos pulkas. Mūsų mokomosios kuopos labai mėgsta dainas. Labiausiai yra pasižymėjusi technikos mokomoji kuopa, kuri moka daug gražių dainų. Iš mūsų dainininkų galėtų pasimokyti ir kiti. J. P.

2-jo pėst. D. L. K. Algirdo pulko, pulko vyriausybės pastangomis, įrengti vedusiems virštarnybiniams viršiloms ir puskarininkiams patogūs gyvenamieji butai po 2 kambarius šeimynai. Kiekviename bute yra įmūryta maža patogi virtuvėlė. Butai įrengti gražiai ir tvarkingai. Nevedusieji virštarnybiniai ir būtinos tarnybos puskarininkiai, išskiriant viršilas, kurie turi atskirus kambarius, gyvena po du kambaryje. Girdėti kalbant, kad kai kurie karininkai mielai sutiktų pasikeisti butais su bent kuriuo vedusiu viršila ar puskarininkiu. Viturys

Intendantūra. Šiomet Vyr. Štabui buvo siunčiamos žinios apie kariuomenės dalių liktinius puskarininkius. Tarp kitko buvo pranešama ir apie jų bendrąjį išsilavinimą. Kai kurie puskarininkiai, norėdami pasirodyti mokytesniais, suteikė ne visai teisingas žinias, vieną kitą klasę sau pridėdami. Toks puskarininkių elgesys yra ne tik negražus, bet ir baustinas. Atėity, renkant panašias žinias, nereikėtų per daug patikėti žodžiams, o reikalauti pažymėjimų. P.

Panemunės įgula. 5 p. pulko gyvenamoji vieta yra nepaprastai graži ir vasarą užtenka tik pažvelgti pro atdarą kareivinės langą, kad pasidžiaugtum gamta.

Rajono vidury — medžiais apsodinta aikštė. Joje nuo pat ryto iki vėlaus vakaro kareiviai užsiiminėja, žaidžia, vaikščioja.

Prie kareivinių yra darželiai. Atėjus pavasariui, kiekviena kuopa stengiasi gražiau kitių savo darželių įrengti: prisodinti kliombuose daugiau ir gražesnių gėlių. Kaka darželiai prisipildo žydinčiomis gėlėmis, vyrai nesigaili padėtojo triuso. Sventadieniais ir šiaip laisvu laiku kuopų kareiviai, susirinkę savo darželiuose, skaito, šnekučiuojasi, vaikšto.

Praėjusiais metais gražiausius darželius turėjo mokoma ir ryšių kuopos.

Tuoj už kareivinių — kalnas, apaugęs gražiomis pušimis ir krūmais. Krūmai pilni giesmininkų. Vasaros metu miškely labai miela pabūti.
K. Kavičius.

Šiaulių įgula. Š. m. kovo mėn. 29 d. 8 p. K. K. Vaidato pulke buvo jaunųjų kareivių priesaika. Jaunieji eiliniai nepaprastu ūpu tą dieną sutiko, iškilmingai prisiekė ir pasižadėjo garbingai stovėti tautiškosios Lietuvos sargyboj.

8 pėst. K. K. Vaidato pulkas. Pulko vyriausybė, patikrinus pulko liktinių puskarininkių bendrą išsilavinimą ir radus būtino reikalo suteikti jiems daugiau žinių iš bendrojo mokslo, be daromų su jais karinio pobūdžio užsiėmimų, įsteigė jiems mokyklą.

Mokymą veda pulko švietimo komisijos pirmininkas gyd. majoras Domarkas. Darbas mokykloje prasidėjo nuo šio kovo 23 d.
Vyr. pusķ. Edv. Jagminas

Panevėžio įgula. 4 pėst. L. K. Mindaugo pulke š. m. kovo 29 dieną įvyko jaunųjų kareivių priesaika. Po visų priesaikos iškilnių, Panevėžy stovincioms kuopoms kap. Gaušas laikė paskaitą: „darbo reikšmė gyvenime“, o Pajuostėj stovincioms kuopoms paskaitą laikė lt. Lastauskas tema „Vispusiško auklėjimo reikšmė“.

Senas kareivis.

4 pėst. L. K. Mindaugo pulkas. 1923—1925 metų laikotarpy pulke gyvavo kareivių „Dramos mėgėjų kuopelė“. Paskutiniiais metais kuopelė lyg ir išnyko, bet tikimasi greitu laiku jos veikimą atgaivinti. Artistų — mėgėjų yra gan gerų randančių vietos net Panevėžio „Dainos“ draugijos vaidilų trupėje.

Nenuorama.

Užsieniai.

Žmogžudžių byla Latvijoje. Balandžio m. 3 d. karo teismas Mintaujoj baigė svarstyti garsaus bandito Kaupeno bylą. Jis ir jo du padėjėjai nuteisti mirti. Vienam jo padėjėjui mirties bausmė pakeista kalėjimu iki gyvos galvos. Kaupenas yra nužudęs 19 žmonių ir įvykdes keliasdešimt ginkluotų plėšimų. Byla buvo nagrinėjama apie 2 savaites. Jo nagrinėjimo metu Latvijoje daugiausia ja įdomautasi, negu kitais, kad ir pasauliniais įvykiais.

Lenkija meilinas Sovietams. Pastaruoju laiku vėl lenkai ima meilintis Sovietams ir ieškoti su jais gerų santykių. Tuo reikalu Sovietų valdžios laikraštis „Izviestija“ pastebi, kad lenkai, kai tik bloga jiems su Vakarų Europos valstybių politika, tuoj puola prie Sovietų pantaplio.

Jugoslavija pareiškė anglams ir prancūzams, kad ji sutiksianti pradėti tiesiogines derybas su Italija. (Žiūr. „Kario“ 14 nr. „Užsieniai“).

Vokietija, Berlyno mieste, kad suteiktų svetimtaučiams tam tikrų patogumų, visi policistai, mokantieji svetimais kalbas, nešios baltas juostas ant rankovių.

Tautų Sąjunga kaipuris laikas rūpinasi reformuoti dabartinį kalendorių, nustatant pastovias Velykas, nes kilnojamos Velykos šventės pilietiskame gyvenime sudaro daug nepatogumų.

Kartą ilindo čigonas į akininko agurkus. — Vienas agurkas į kišenę, antras į kišenę, trečias, ketvirtas, penktas, šeštas, sep... septintas — nevok! Gana! Vogti negalima!.....

O akininkas girdejo. — Ak tu šetone — atbėges su basliu — vienas į galvą, antras, į galvą, trečias, ketvirtas... penktas... penktas — neužmušk! Gana! Mušti negalima! —

Karo kronika.

Anglai didins savo aviaciją. 1927-28 m. oro ministerijos sąmatoj yra paskirtos lėšos 6 naujoms eskadrilėms formuoti ir keliems naujiems aerodromams įrengti. Dabar anglai turi 63 eskadriles, kurių 56 skaitomos nuolatinėj tarnyboj, likusios — atsargoje.

Amerika taip pat paskyrė dideles sumas naujų lėktuvų statymui. Iki 1932 metų tikisi sudaryti šias oro jėgas: sausumos lėktuvų — 2200, jūrų lėktuvų — 1000. Be to, ruošiasi statyti tris milžiniškus dirizablius.

Baigiami statyti anglų laivynui kreiseriai: „Rodney“ ir „Nelson“ kaštuosią po 6 ir puse milijonų svarų kiekvienas (po 325 milijonus litų).

Lenkų artilerijos karo mokyklai atliekant artilerijos pratimus Vladimir-Voliņsko poligone sprogo patrankos tūta. Du kariūnai užmušti vietoje, daug sužeistų. Kiek vėliau vėl atsitiko panaši nelaimė artilerijos manevruose arti Varšuvos. Nelaiku sproges šovinys užmušė du kariūnus ir sužeidė keletą kareivių.

Sušaudyta du lenkų kariuomenės karininkai už priešvalstybinį veikimą bei krašto išdavimą.

Kary, praėjusi minutė daugiau niekada nebegrįžta ir jei per tą minutę nieko nepadarei — tavo priešas pralenkė tave, o neatliktas darbas reikalaus kitos minutės, kurių gyvenime taip maža tėra.

Atmink, kad tavo amžinasai priešas tyčiojas iš tavo šalies laisvės, tad ruoškis prieš jį: ginklu, mokslu, sportu ir nepraleisk nė vienos „Kario“ eilutės, nes gali praleisti labai svarbias žinias, kurių vėliau ieškosi metus ir nerasi.
Vargūnas.

Ivairenybės.

Tinkama kojų priežiūra.

Kariuomenėje, ypač žygių metu, svarbu, kad tinkamai būtų užlaikomos kareivių kojos. Su nutrintom kojom kareivis ne tik nustoja tinkamumo dalyvauti žygyje ir tarnybos pareigas eiti, bet darosi savo daliai, ypač karo aplinkybėms esant, tikra našta. Visose geriau sutvarkytose kariuomenėse į tai kreipiama daug dėmesio, ir į būrininko ir skyrininko pareigas įeina kas rytą apžiūrėti savo kareivių kojų ir autų svarumą ir ar neilgi nagai ir ten nuolat sekama, kad kojos būtų sveikos, kad savo laiku būtų šaliamos pūslės — nuspaudimai, kad batai būtų gerai pritaikyti, ypač vasaros metu.

Kojos kasdien turi būti plaunamos minkštu vandeniu, o jei vanduo kietas, reikia pridėti paprastos sodos. Kojinės keičiamos kuo dažniau. Smarkiai prakaituojančias kojas barstyti talko milteliais.

Ziemą, kad nenušaltų kojų, pakanka jas apvynioti popierio gabalais, sakysim, senais laikraščiais: popieris gerai apsaugoja nuo šalčio. Tas tik svarbu kavalerijos dalims. Z.

Bausmės skaitytojams Amerikoje.

Ir Jungtinių Valstybių bibliotekose netrūksta žmonių, kurie gadina visuomenės turtą — knygas ir įvairiais būdais prasižengia prieš nustatytą bibliotekų taisyklėse tvarką. Kad tokius skaitytojus sudraustų, dar 1867 m. buvo priimtas įstatymas, kuriame nustatytos pabaudos skaitytojams.

Jos buvo nemažos: nuo 5 iki 1000 dolerių. Po 5 metų šis griežtas įstatymas buvo pakeistas ir pabauda sumažinta iki 50 dolerių, bet įvestas areštas paprastame kalėjime iki 6 mėn. Kai kuriose valstybėse veikia griežtesni įstatymai, pav. New-Yorko valstybėje prasižengę skaitytojai baudžiami pinigine pabauda iki 500 dolerių arba areštu iki 3 metų.

Įstatymuose numatytas ir atlyginimas už pamestą knygą — už ją moka trigubai. Jei pamestas žurnalo numeris, tai apmokamas trigubai visas metinis komplektas. Už knygų laikymą viršum nustatyto termino, skaitytojai moka po 2 cent. už pirmą dieną; toliau ši pabauda proporcingai auga. Iš pabaudų bibliotekos surenka nemažą sumą. Pav., New-Yorko viešoji biblioteka per metus surenka iki 6.300 dolerių.

R-as, A.

Istoriškas šautuvas.

Bėgdama smurtininko-generolo Želigovskio armija metė ką tik turėjo, net ir ginklus; pats generolas Želigovskis paliko lietuviams savo vokišką karabiną.

Šitas šautuvas dabar randasi pas šaulį Dorą Joną, gyvenantį Šiaulių apskrit. Radviliškio miestely, Šiaulių gatvėj 46 nr.

Karo Muziejaus vyriausybei vertėtų pasirūpinti tuo ginklu.

Vituryš.

Spaudos apžvalga.

Amerikos „Vienybė“ 18 nr. rašo: „Kas dėl perversmo, tai — palaiminta Lietuva, kad jis įvyko taip, kaip įvyko. Jei ne tas, tai Gruodžio 25 dieną būtų įvykęs bolševikiškas perversmas ir šiandien turėtume jau Trockio valdžią Lietuvoje. *Smetona, Staugaitis, Grinius, Sugintas, Kairys ir Voldemaras jau būtų buvę „čekos“ sušaudyti.* Tai sakau pilniausiai įsitikinęs. Juk buvo rasti planai ir sąrašai, ką po perversmo pirmą eilę nuzudyti. Žinoma, paskui būtų eję antros, trečios, ketvirtos ir t. t. eilės išžudymai Lietuvos inteligentijos, kurią bolševikai skaito „kontr-revoliucionieriais“. Tai ar galėjo laukti tėvynainiai tikro momento įvykstant, kuomet tikros žinios buvo surankiotos? Sakykite!“

Amerikos „Garsas“ 8 nr. rašo: „New Yorko ir apylinkių lietuviai, Amerikos Didžiojo karo armijos ex-kareiviai, ir Lietuvos armijos savanoriai, žada susiorganizuoti. Be to, yra sumanymas pasižymėjusiems Lietuvos Laisvės ir nepriklausomybės gynėjams, garbingiems kariams, kaip Plechavičius, Grigaliūnas-Glovackis, Ladyga ir kitiems įteikti tinkamas dovanas už jų nuopelnus Lietuvai. Pulkininkui Plechavičiui žada nupirkti sidabrinį kardą. Tikimasi, kad ir kiti ex-kareiviai ir Lietuvos armijos savanoriai, atsilięps į šį sumanymą. Be abejonės tam pritars ir visą patriotišką Amerikos lietuvių visuomenė.“

Mūsų skaitytojų balsai.

Ar skaitytinas „Karys“? Kariuomenė turi savo spaudos organą „Kari“, kuris ir rūpinasi jos reikalais. Todėl kiekvienas karys turėtų skaityti jo visus numerius. Tenka pastebėti, kad kai kurie kariai, skaitydami „Kari“, neišstengia išgilti ir jį suprasti. Išsiblaškęs, pavartys, pavartys, pažūrės vieną, kitą straipsnelį arba žinutę ir vėl eina sau, kartais nenaudingai leisti liuosą laiką. Todėl tie asmenys mano, o kartais ir kitam pataria, kad „Kari“ nevertėtų skaityti. Pažiūrėkime ar iš tikrųjų taip turėtų būti.

Imkime pavyzdžius. Ūkininkas dirba žemę, kad daugiau iš jos gautų naudos, skaito patarimus, nurodymus, kokią sėklą sėti, kada sėti, kokioj žemėj užaugtų tokie ir

tokie javai; kaip ir kokiomis trąšomis tręšti žemę, kokios rūšies žemei tinka tokios trąšos ir t. t. Visus pamokymus randa jis skirtame ūkininkams laikraštyje arba knygoje. Jei tas ūkininkas skaitys patarimus ir žinias, kurios yra reikalingos kalviui, gydytojui, valdininkui ir p., ar jis išmoks tinkamai vesti ūkį? — Ne!

Kary! Esi pašauktas į kariuomenę. Jos spaudos organas yra tau gerai žinomas „Karys“. Jį skaitydamas rasi daug žinių iš kariuomenės gyvenimo. Jame smulkiausiai atpasakoti, atsiminimuose, mūsų karžygių, netolimos praeities žygiai. Jame rasi paminėtus ir brolius, kurie nesigailėję gyvybės, Tėvynei iš pavojaus išvaduoti. „Karys“ mus supažindins ir su tolima praeitimi, nes jis atvaizduoja ir senesnius Gedimino ir Vytauto laikus. O mūsų praeitis graži! Iš praeities mes turime semti jėgų, nes ir Lietuvos himne pasakyta: „Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia“.

Be to, „Karyje“ plačiai atvaizduojamas šių dienų kariuomenės gyvenimas. Jame, lyg veidrodyje atsispindi visa, kas mums žinotina.

Būti gerais ir susipratusiais kariais tik tuomet galėsime, jei pažinsime savo organizaciją ir jos tikslą. O dar geriau pažinti galėsime, skaitydami savo „Kari“.

Mes neprivalėtumėm klausyti tų, kurie sakytu, kad „Kario“ neverta skaityti. Kokiu tikslu taip sakoma? Ar iš nesupratimo, ar iš blogos valios. Kas gi gali žinoti, ką manydamas žmogus kalba? Juk kartais pasitaiko išgamų ir kariuomenės eilėse.

Mes, kareiviai, turime „Kari“, vienintelį savo laikraštį. Branginkime jį! Skaitykime su atidžia. Skaityti jis nėra sunkus, nes parašytas suprantamai kiekvienam. Jį gali skaityti ir net mažai išlavintas kareivis.

J. M-as.

Kritika ir bibliografija.

„Mūsų Žinynas“. 1927 m. XII t. 34 Nr. Jo turinys: 1) *Pulk. Disbach.* Apie Šveicarijos gynimo metodus. 2) *Leit. Endziulaitis.* Keletą pastabų rikiuotės statuto reikalui. 3) *Kap. Kriaunaitis.* Programa kavalerijos arkliams mokyti. 4) *pulk. Letourneus.* Inžinerijos vaidmuo karo lauko organizavime. 5) Ryšių dalys vokiečių kariuomenėje. 6) *Karo inž. Reingardas.* Artilerijos šaudymo paruošimas. 7) *Kap. Soroškinas.* Paprasčiausios plotmelės įrengimas į oro taikinius iš vokiečių 77 mm. 16 m. pav. lauko patrankos 8) Prancūzų generalinio štabo karininkų parengimas ir kt.

„Mūsų Žinynas“. 1927 m. XII t. 35 Nr. Kaunas. 121 — 272 + 17 — 32 psl. Jau pasirodė „M. Ž.“ antras nr. Kareiviams ypač skaitytini ats. plk. lt. V. Biržiškos „Dr. Jonas Basanavičius“, inž. kpt. Novickio „Šventosios uostas“, vyr. lt. P. Jurgelevičiaus „Skaitytojų tarnyba valstybės saugumui“ ir kpt. Urbelio „Kariškas gyventojų paruošimas Lenkijoje“.

Nr. labai gražus ir savo turiniu ir savo išvaizda daro rimto įspūdžio. Gaila, kad pasirodo tik kas antras mėnuo.

B.

Petras Vaičiūnas. Sudrumstoji ramybė. 4-ųjų veiksmų drama. Kaunas. 1927 m. 115 p. kaina 2 lt. 50 cent.

Pasak doc. Tūmo, šią dramą autorius bus parašęs, ne tycia pakėtinęs grasyti nuo alkoholio, ne turėdamas tendencijų, kuri dažniausiai mena užmuša, bet dėstydamas tokias aplinkybes, kurios griauite griaua kuo laimingiausiai susidariusias šeimynas.

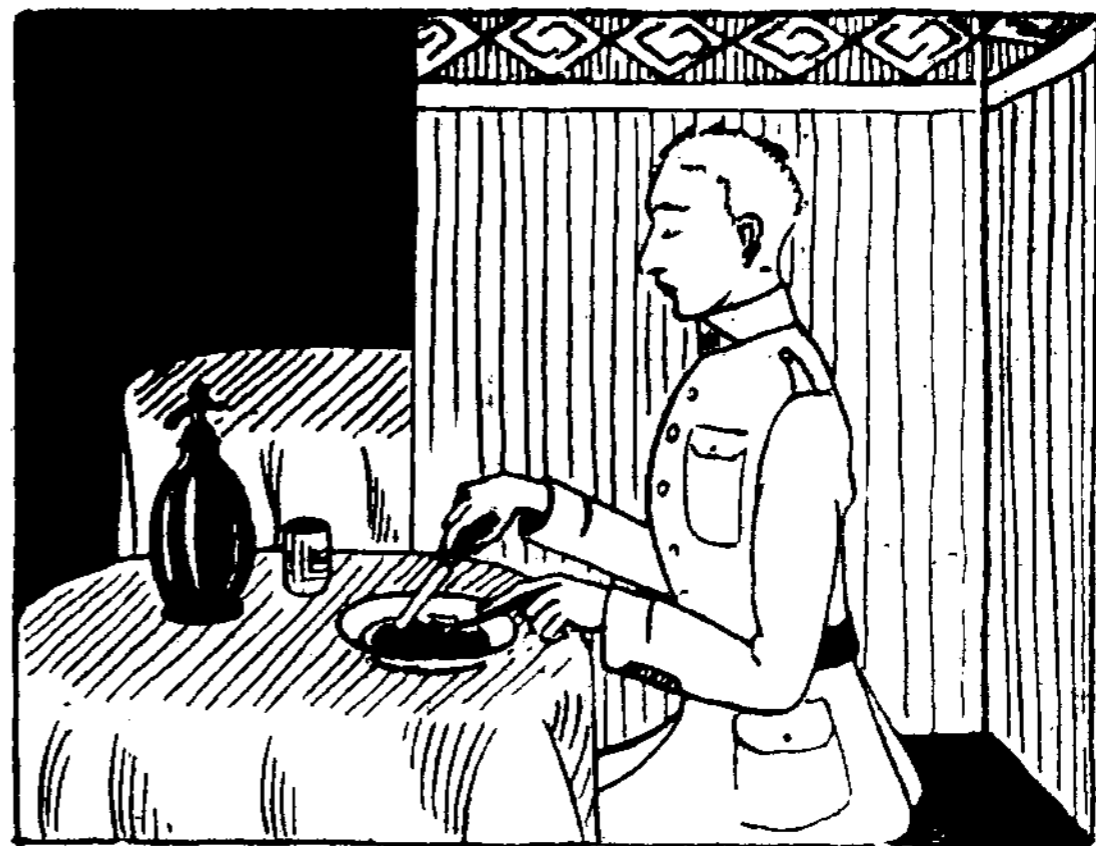
Autorius išpajinoja keblias gyvenimo padėtis, yra gilus moterų psichologas, visuomenininkas, tik paskui jau — blaivumo apaštalas. Sakyta veikalą Kauno igulos dalys jau yra 1926 m. Valstybės Teatre mačiusios.

Pilnai tinka kareivių bibliotekoms.

Žemės Ūkio Akademijos Metraštis 1924-26 m.
 Žemės Ūkio Akademijos leidinys, Kaunas, 1926 m. 312 p.
 kaina nepažymėta. Knyga gražiai iliustruota akademijos gy-
 venimo vaizdeliais. Inteligentui skaitytina; *kareivių bibliote-*
komams netinka.

Klaidos atitaisymas.

„Kario“ 14 Nr. 131 pusl. žinutėj iš Panevėžio igulos
 (7 eilutėj) vieton „svietimo vadovų rūpesniu“ turi būti *svie-*
timo vadovų rūpesniu“.

Kaip elgiasi mūsų kareiviai viešose vietose, o kaip elgiasi lenkų kareiviai — žiūrėk „Kario“ 8 nr.

Redakcijos atsakymai.

S. Dykūnui. Prašome rašyti rašalu: pieštuku rašytas raštas sunkiai įskaitomas.

Bn. Rt. Raštus gavome. Laukiame ir daugiau.

Vyr. psk. Adomaičiui. Viršila turi teisę bausti visus savo pavaldinius drausmės statute suteiktomis jam teisėmis.

J. Klevinskiui. Nenurodžiusiems savo adreso neatsakome.

J. D. ir Dalyvavusiems. Šis klausimas mūsų vyriausybės tebesvarstomas. Pažymėjimams gauti kreipkitės komandos keliu. Likviduotų dalių raštai yra sukrauti Cent. Kariuomenės Archyve.

V. M. Jeigu Tamstos tėvas žemę yra įgijęs paveldėjimo ke-
 liu, tai neturėtų teisės ją parduoti. Apie tą galite pranešti vietos
 notarui, kad jis netvirtintų pardavimo dokumentų.

„Kario“ Skaitytojui. Kariams važiuoti atostogų į Latviją
 leidžiama. Tuo reikalu reikia komandos keliu prašyti karo apygar-
 dos viršininko leidimas, su kuriuo kreipiamasi į Vidaus Reikalų
 Ministeriją. Ten išgausite papiginta kaina užsienio pasą. Kariams
 keliauti leidimą (geležinkeliu) gausite papiginta kaina tik iki sienai.

Virš. Sakalauskui. Liktiniai puskarininkiai bei viršilos už iš-
 tarnautą laiką pensijos negauna, bet gauna kartinę pašalpą. Žiūr.
 Kar. pens. jst. 21 §. (Vyr. Žinių 201 nr. 1352 eil.) ir Kar. pen.
 jst. vykd. taisk. 40 § (Vyr. Žin. 213 Nr. 1412 eil.).

Išgauti dokumentus apie karo tarnybą rusų kariuomenėj būtų
 labai sunku. Paprastai panašiais atvejais kreipiamasi per Užsienių
 Reikalų Ministeriją.

Žiniui. Į Tamstos klausimus tuo tarpu nieko negalima atsa-
 kyti, nes jie dar tebėra svarstomi.

Karo Mokyklos bibliotekai „Kario“ komplektams su-
 daryti trūksta šių nr. nr.:

„Kariškių Žodis“ iš 1919 m. 20 ir 26 nr. nr.

„ 1920 m. 7, 10, 13, 14 ir 33 nr. nr.

„Karys“ iš 1921 m. 24 ir 25 nr. nr.

„ 1922 m. 45 ir 46 nr. nr.

„ 1923 m. 1, 32, 50, 51, 52 nr. nr.

Jei kas iš gerb. skaitytojų turėtų tuos „Kario“ nr. nr.
 atliekamus, nuolankiai prašomi paaukoti Karo Mokyklos
 bibliotekai (A. Pānemunė, Karo Mokykla).

Vyr. leit. *Mačys*,
 Karo Mokyklos bibliotekorius

Jeigu nori žinoti

kas dedasi Didž. Britanijoje ir kitur; kaip gy-
 vena Britanijoje lietuviai išeiviai, koks jų gy-
 venimas ir kultūrinis plėtojimas

SKAITYK

„IŠEIVIŲ DRAUGA“.

„IŠEIVIŲ DRAUGAS“ yra vienintelis lietuvių
 leidžiamas laikraštis Didž. Britanijoje. Išeina
 kiekvieną šeštadienį. Tarnauja lietuviams išei-
 viams, gyvenantiems Didžioje Britanijoje.
 „IŠEIVIŲ DRAUGAS“ deda įvairias žinias iš
 lietuvių gyvenimo užsieny ir Lietuvoje.
 „IŠEIVIŲ DRAUGAS“ deda įvairias apysakas,
 feljetonus, įvairius straipsnius, iš svetimų kalbų
 vertimus ir šiaip įvairius lengvus skaitymus,
 todėl yra mylimiausias darbo žmonių laikraštis.

JO KAINA VISUR VEIK TA PATI:

Didžioje Britanijoje: metams 12 šilingų, pusei
 metų 6 šil., 3 mėn. 3 šil. ir 6 penai.

Amerikoje: metams 3 doleriai, pusei metų
 1,50 cent., 3 mėn. 90 centų.

Lietuvoje: metams 24 litai, pusei metų 12 lit,
 3 mėn. 7 litai.

P. S. Bet atsižvelgiant į sunkią Lietuvos gy-
 ventojų padėtį, darbininkams, smulkiesiems
 ūkininkams ir moksleiviams laikraštis bus siun-
 tinėjamas už pusę kainos: metams — 13 litų
 ir pusei metų 7 litai. Jei užsisakys visiems
 metams ar jų pusei per gruodžio ir sausio mėn.

Redakcijos ir administracijos antrašas:

„IŠEIVIŲ DRAUGAS“,
 281 A. Eglinton Str. Glasgow, S. S
 SCOTLAND.

Leidžia Vyr. Št. Karo Mokslo Valdyba || Redaktorius kapitonas T. ŠAKMANAS.

Valstybės Spaustuvė Kaune, kampas Duonelaičio ir Gedimino g.